БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 175 (12079)
1969 оной
июлиин 29,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[С]ОЦИАЛИС УЯЛГАНУУДАА [ДҮҮР]ЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

...табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ манай агууехэ багша В. И. ...100 жэлэй ойе угтуулан, республикымнай колхоз, ...бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, гүрэндөө мал ...продукци тушааха, худалдаха талаар социа... абаһан байна. Жэлэй түрүүшын хахадта эдэ уялгануудаа ...муу бэшээр дүүргэз. Республикамнай гүрэндэ мяха, ...оруулха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлһэн байха юм.

...жэлдэ тохёолдоһон ган гасуур колхоз, совхозуудай абаһан ...бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ бэрхэшээлнүүдые ушаруул... ногооной гандаһанһаа үхэр малай таргалсань, һү шэмэнь ...набшалангай ногооной мууса ургаһанһаа үбһэ хуряалга .... Тиигэжэ ниитын адууһа малые тэжээлээр хүсэд хангал... ...болдобо.

...ажахы бүхэнэй арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэг... дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, ажалаа ...эмхидхэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ гээшэ аймагуудай ..., хүдөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай хү..., тэндэхи партийна, комсомолой организацинуудай нангин ... Ган гасуур болоо гэжэ, гараа дэлгээд һууха бэшэ, харин улам ухаансараар хүдэлжэ, бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэй. ...хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэхы шадабари элитээр харагдаха, ...шалгалта бариха болоно.

...социалис уялгануудаа урагшатай һайнаар бэелүүлхын түлөө ...тэмсэжэ байһан ажахынууд олон. Мал ажалай продукт...үүлхэ, гүрэндөө ехээр худалдаха талаар республика до... мүрысөө үүсхэһэн Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ... үсэд шангаар ажаллажа байна. Колхозой гүрэндэ ху...нүүдые адуулжа байһан Дондок Нимаев, Роман Михалев ...нэмэлтэ тэжээл үгэлсэжэ байгаад, ой модон соохи бэлшээри ...жэлэйнгээ шэгнүүр сүүдхэдэ 940 грамм хүрэтэр нэмээнэ.

...һаалишадшье оролдосотойгоор ажаллана. Июнь һарада ...байбашье, эндэхи Һуурай захын фермэ үнеэн бүриһөө 298 ...һү һаажа шадаа. Колхозой түрүү һаалишан Цырен Доржиева ...бүриһөө 419 килограмм һү һаагаа. Эдэнэр үнеэдээ үдэр..., буйлуулһан һолоомо, таряа талханай зүйл үгэлсэнэ.

...үбһэшэдэй звенонууд аймаг соогоо эгээн түрүүлэн үбһэн... ...хэдэн зуун центнер үбһэ һүрилэнхэй. Мүн набшаһата ...элбэгээр бэлэдхэгдэнэ.

...аймагай Хүдэриин совхоз урда жэлнүүдтээл адли үбһэ тэ...гээр түрүүлжэ ябана. Мүнөө эдэнэр түрүүшын хэдэн зуун ...даранхай, үбһэшэдэй звенонууд ажаллажа эхилэнхэй.

...аймагай Аргатын, Баргажанай совхозууд намаг газарай ..., нёдондоной энэ үеынхиһөө нилээд ехэ үбһэ бэлэдхээд

...үдэрнүүдтэ ороһон хура бороогой һүүлээр хаа хаанагүй зе...жа байна. Жэшээнь, Зэдын аймагай ажахынууд хосорһон ...ондо 7 мянгаад гектарта зелёнко тариха гэжэ шиидээд, ...хурданаар ябуулжа ороо. Сэлэнгын аймагай колхоз, сов..., хартаабхын, наран сэсэгэй хосорһон газарта 3500 ...тарьяад байна.

...тэжээл бэлэдхэхэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга бо...хаанагүй хүсэд хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Ган гасуур ...урдаа баряад, үбһэ ногооной, таряа талханай ургахые ...баримтанууд али олон дайралдана. Энээниие набшаһата ...дээрэ элеэр хаража боломоор.

...аһанай, уляаһа уляангирай набша намаа һүүдэр газарта хатаажа абахада хони малда айхабтар хэрэгтэй, витамин ...гэжэ малшадта мэдээжэ. Үбһэ ногооной элбэг жэлдэшье ...намаа суглуулжа абахые хүсэдэг. Харин энэ жэлэй эрхэ ...һата тэжээл заабол ехээр бэлэдхэжэ абаха гээшэ бүри... болоно. Энээниие ойлгоһон газарта ажахынууд горитой ху... байна. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд хонин ...набша намаа бэлэдхэхэ гэжэ шиидээд, мүнөө тэдэнэр гү... центнер иимэ тэжээл суглуулаад байна. Мүн Сэлэнгын ай...нууд набша намаа горитой бэлэдхээ.

...үбһэ тэжээлээр жэл бүри дуталдадаг Хориин, Хэжэнгын ...хүдэлмэри аали нобшоор ябуулагдана. Хориин аймагай 1227 центнер, Хэжэнгын 3189 центнер набша намаа бэлэд...лмэри мүн Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Загарайн айма...аргагүй.

...далые тэсэхын аргагүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары ...нүүдые аймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управ...гүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд абаха ...партиин райкомууд, колхоз, совхозуудай партномууд социалис ...дүүргэлтэнүүдые наринаар хинан шалгажа, ажахы бүхэндэ ...арга боломжонуудые элирүүлжэ, тэрэниие хүсэдөөр хэрэглэ...ха болоно.

...мүн колхоз, совхоз бүхэн үбһэшэдэй звено, бригадануудые ...һан түсэбэй ёһоор бүрин эмхидхэжэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ та.... Эндэ набша намаа элбэгээр бэлэдхэжэ, зохидоор хатаажа ...жуугаар, гол сабшалангай ногоо хуряажа эхилхэ саг ерээ. ...ногооной хомор байбашье, нарһанай шүлбүүһэ, набша намаа ...аар буйлуулжа, витамин элбэгтэй гурил хэжэ абаха арга ...ногооной гурил хэхэ агрегадуудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэл...

...бэлэдхэхэ хүдэлмэриие үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха зуураа, ...хосорһон тарилгын орондо зелёнко тарижа түргэнөөр дүүр.... Энээниие нэгэшье үдэрөөр оройтуулжа болохогүй.

...байһан дээрэһээ олонхи аймагуудта паар бага хахалаг... ...энэ хүдэлмэриие хурдадхаха, хабар хахалагдаһан паарай ...һалха байна.

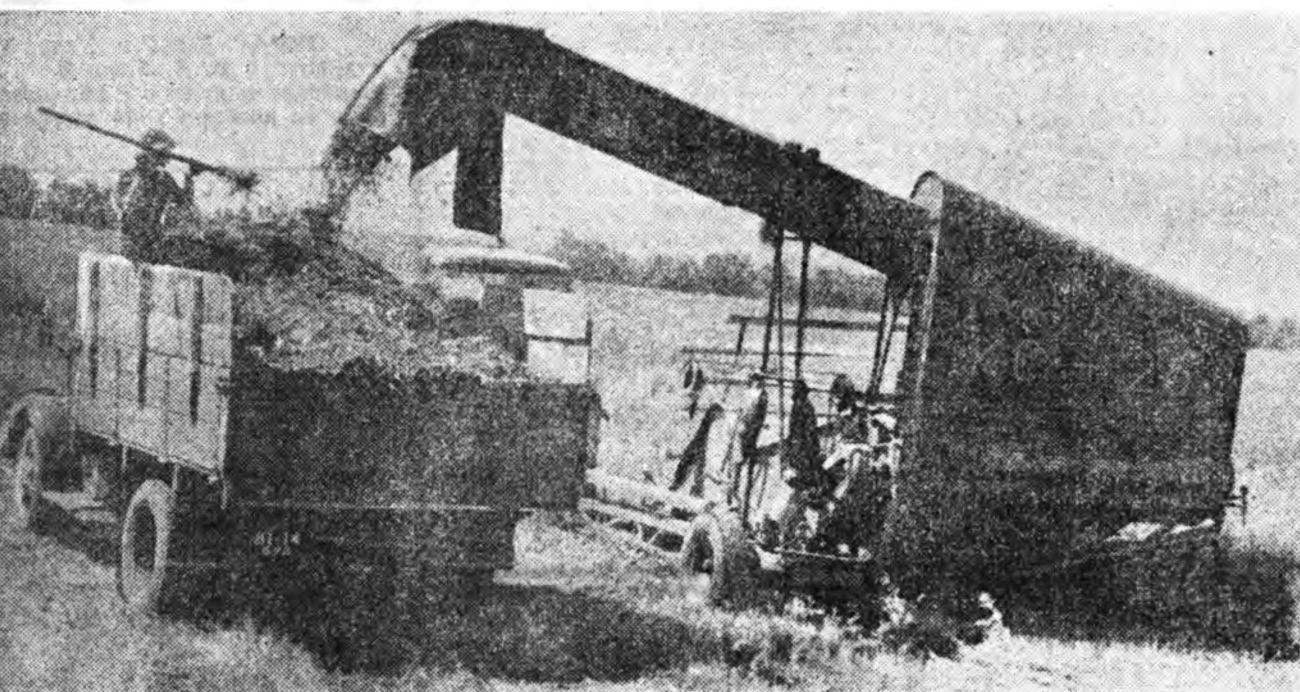
...һолоомон хаа хаанагүй хомор байха. Тиимэһээ гүүртэ, ...малай доро дэбдихэ хохир үбэлдөө хүрэхөөр бэлдэжэ абаха ...шухала хэрэг.

...хонной һооһо гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө заабол ...һү шэмэ дээшэлүүлхые оролдохо, хонидоо искусствен... бэлдэхэ талаар колхоз, совхозуудай малшадай хэхэ ажал ...зооветеринарна мэргэжэлтэд саг үргэлжэ туһалха үүргэтэй.

...һаа—дүүргэ! Иимэ эрилтэ хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй ...на.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЭРТЫН СИЛОС ДАРАГДАНА

Туранай совхозойхид малай тэжээлэй центнер, килограмм бүхэниие шэмэ һайнтайгаар хуряажа абахын тула шармайн оролдожо байна. Силос болгохо хараатайгаар таригдаһан Горхоной урдахи полиин обёос хара орооһон хоёрой залаа соохи үрэ һүн зандаашье һаа, хальһан дотороо дүүрээд, хуряажа абахаар болобо. Нэгэшье үдэрөө гээнгүй, эндэхи ургамалаар силос дараха гэһэн эрилтэ нэгэдэхи отделениин ажалшадай урда табигданхай.

Июлиин 25-най үглөөгүүр совхозой түрүү трактористнуудай нэгэн Дамба Башлеев, тэрэнэй туһалагша Буда Ханхалдаев гэгшэд «МТЗ» тракторай хойно шагтагалагдаһан «КС-2,6» маркын силоснэ комбайнаар энэ таряалангай ургаса хадажа эхилээ (нэгэдэхи зураг). Анатолий Насаглаев, Григорий Шагдуров болон бусад жолоошод элдэб янзын автомашинануудаар Хужарай һү һаалиин гүүртын хажуудахи силосэй нүхэн тээшэ ногоон тэжээл зөөбэ. Залуу тракторист Семен Шубин эндэ ерэһэн машинануудай ашаае тросоор татажа, цементээр жэлэгдэһэн ханатай силосэй траншей руу унагаана. (Хоёрдохи зураг).

— Загуунаа нэгэ тойроходомнай, хоёр машина дүүрэдэг, тиимэһээ гектар бүриин 40—50 центнер ногоон тэжээл гарана, —гэжэ Буда Ханхалдаев (гурбадахи зураг дээрэ зүүн гарһаа) Дамба Башлеев хоёр хөөрэнэ.

Түнхэнэй аймаг. **Н. ДАМБАЕВ.**

БУХЫ АРГА ХЭРЭГЛЭНЭ

«Прибайкалец» колхозойхид байгша ондо 28 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэй. Энэ ган гасуур жэлдэ аяар эды шэнээн ехэ үбһэ хуряахамнай нилээд бэрхэтэй байһаниинь элитэ. Тиигэбэшье бүхы үхэр малаа үбһэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангахын тула эндэхид бүхы арга боломжоёо хэрэглэнэ.

Колхозой түбһөө 200 гаран модоной газарта тайгын багахан горхо үгсөөд, ойн соорхой сабшажа, 1400 центнер үбһэ абаа.

Эндэ Каменска бригадын П. К. Немеров, Я. К. Родионов гэгшэдэй даадаг үбһэшэдэй звенонууд эрхимээр хүдэлнэ. Олонхи бригаданууд нёдондонойхиһоошье ехэ үбһэ абажа байна. Хэрбээ нёдондо июлиин 24-дэ 215 гектар сабшагдажа, 150 гектарайнь ногоон хуряагдаад, 1500 центнер үбһэн абтаад байһан, мүнөө 223 га газар сабшагдаад, 1700 центнер үбһэн сомогдоо.

Үбһэ хуряалга дээрэ Л. Х. Родионовой хүтэлбэрилдэг звено социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр ой модон соогуур, бургааһа шугын забһараар гар хажуураар сабшана, харин багахан нэлэнхы газарнуудые тракторай косилкаар унагаана. Энэ звено 1100 центнер үбһэ һүрилэнхэй. Ган гасуурта багахан газарһаа ехэ үбһэ абахань бэрхэтэй. Тиигэбэшье Л. Х. Родионов Кома гэжэ 33 гектар газарһаа 900 центнер гэхэ гү, али га бүриһөө 27 центнер үбһэ хуряагаа. Тэрэ өөрөө эндэхи газараа бүхэли зунһаа уһалаа юм.

Колхоз набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Мүнөө 500 центнер тиимэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Түрүүтэе во тосхоной таряанай тоог дээрэ ногоон набшаһата тэжээлээ һарабша доро дэлгэжэ хатаана.

Набшаһата тэжээлэй һайн шэмынь гээгдэхэгүйн тула «ДКУ-1» түхэлэй машинада хэжэ хатаана. үйрүүлэн гурил болгоно. Механизатор Леонид Павлов һургуулиин һурагшад Сергей Нэсимов Валерий Бурмакин хоёртой үдэр соо 7—8 центнер ногоон гурил гаргажа мэшээгээнэ, тэрэнээ складта зөөнэ.

Иимэ витаминаар элбэг тэжээл ехээр бэлэдхэлгын тон шухала хүдэлмэри байһаниие харада абажа, тэдэнэр хүдэлмэриингөө үдэрые 2—3 часаар ута болгоо. Эндэхид машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула хэдэн оньһожоруулга хээ. Тэрэнэй ашаарь үдэр соо 7—8 центнер гурил гарһадаг һаа, һүүлэй үедэ 11—12 центнер тиимэ тэжээл үйрүүлнэ.

Мүн холын ой тайгада сабшаһан үбһөө түсхай прессмашинада багсаган уяжа, түгүүд болгоо, колхозойнгоо түб тосхондо зөөнэ. Тэрэнэй доронь вентилятор тодхожо хатаана. Энэ үбһые үбэлдөө нэгэшье грамм гээлгэдэ оруулангүй малдаа эдюулхын тула гурил болгохо гэжэ шиидээ. Мүнөө механизатор Сергей Жданов тэжээл үйрүүлдэг «КДУ-2,5» түхеэрэлгөөр тэрэ үбһые гурил болгон гаргана.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, артелиинхид үбһэ тэжээл ехээр, шэмэтэй һайнаар бэлэдхэхын тула бүхы арга боломжоёо хэрэглэнэ.

П. ГРИГОРЬЕВ.
Прибайкалиин аймаг.

ЧАС, МИНУТАШЬЕ ГАМТАЙЛ

Тээ зунай эхеэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бухэтэр гэжэ газарта ойро зурашье һаа, ехэхэн уһатай аадар ороо. Харин энээнтэй зэргэлээд байдаг Сибхалай гэжэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой газарта дуһалшье бороо ороогүй.

Тиимэһээ энэ колхозой үбһэшэдэй звеное даагша Николай Соломинский Сибхалайнгаа сабшалан дээгүүр хажуур далайха ногоо оложо ядаад, хүршэ колхозойхидойнгоо үбдэгсөө ногоо унагаажа байхые харахадаа, тэнгэридэ ехэл хорониинь бусална хэбэртэй. Колхозой түрүүлэгшэ С. И. Тараскинтай эндэ ерэбэбди.

— Энэ бригадир Будалай Абидуев намайе мэхэлээ, хүнүүдые эльгээхэб гэһэн аад, тэдэнь үгы. Морин тармууршье үгэхэб гээ һэн, тэрэнь алим? — гэжэ нүхэр Соломинский ганирба.

— Мүнөөдэр хүнүүд ерэхэ. Городһоо арбаад хүбүүд, басагад ерэхэнь. Барюулха хажууртай гүш? — гэжэ түрүүлэгшэ асууна.

— Хажууршье бии. Теэд сабшаха ногооной үгы байхада, ондоо тээһээ хүнүүдэй ерэһэнэйнь хэрэг бии гү? Ерээл хадань эдэ нуурнуудай эрьеын ожорһо хулһа сабшажа абаха болоололи даа. Иигэжэ байһаар тэрэниие уһан абажа, дэмы хосорооһо магад,—гээд Соломинский һанаа алдана.

Һүүлдэнь «тэдэ зоной үбһэ сабшахаяа ерэһэнэйнь хэрэг бии гү» гэжэ тэрэнэй хэлэһэн үгэ досооһоом гараагүй.

Тиигэжэ хэлэхэдээ коммунист нүхэр Соломинский туһаламжа хэрэггүй гээ бэшэ, харин ондоо тээһээ ерэһэн хүнүүдые аша үрэ гарахаар, зүбөөр хэрэглэдэг болоёл гэжэ хэлэхэсэ һанаа ёһотой. Нээрээшье тэды бүхы наһаараа хажуур гартаа барижа үзөөгүй арбаад хүбүүд, басагадые үбһэ сабшуулжа һайса һурагтарнь горитойл саг ошохо даа. Теэд мүнөөмнай үдэрэй час, минута бүхэн үнэтэй ха юм.

Манай һанахада, тэдэндэ хажуур барюулжа зобоонхаар, набшаһата тэжээл бэлэдхэхыень эльгээгээд, харин өөһэдынгөө шадамар бэрхэ зониие табяад, ногоо ожорһо, намагшье һаань, эртэнһээ сабшуулжа байбал дээрэ һэн.

Иимэрхүү ушар гансашье XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо тохёолдоно бэшэ. Тиимэһээ хото городуудһаа туһалалсахаяа ерэһэн хүнүүдые шадаха хүдэлмэридэнь зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала.

Һаяшаг Сибхалайн сабшалан дээрэ үнинэй хүлеэдэг бороо орожо, ангаһан газар садатараа ундалаа. Ногооншье пэшэгэнэсэ ургахань. Илангаяа буусын һуури шэбхэтэй газарта яһала ехэ ногоон гарахаар. Тэндэ хажуурай ханхинаан дуулдажа эхилбэ.

Б. БУДАЕВ.
Баргажанай аймаг.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [СА]Г ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДТА

...эй элүүрые хамгаалгын, социальна ..., арадай гэгээрэлэй, соёл культурын ба ...гүүдые эрхилдэг Россин Федерациин ... Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай ...седани һаяхан болоо.

...министерствэнүүд, профтех-һуралсалай [Р]СФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ... нютагуудтахи Соведүүдтэй хамта энэ шу...лаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэ...гшэд тэмдэглэбэ. Дундуур наһатай үхи...дицинскэ туһаламжа үзүүлгэ нилээд һай...жүүлхэ хэмжээ ябуулганууд, үбшэн то... ба эмнэлхэ хүдэлмэриин улам һайжарһан ...шуулай бэе махабадай хүгжэлтэдэ, элүү...лхэ хэрэгтэ туһа хүргэнэ.

...табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо ...эй һургуулинуудай олохон шэнэ бай...баригдаа. Хүдэлмэришэн залуушуулай һур...эй ехэнхи хубинь мүнөө өөрын байрануудтай. Тиигээд тэдэ залуушуул хүдэлмэриин ...дыдан, үдэршье, үдэшэшье һураха ар.... Һургуулинуудые, училищинуудые, тус... һургуулинуудые харуулан ойлгуулха ..., техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангалта ... байна.

...ально-техническэ училищинуудта һу...шуулда зорюулжа 116 мянган һууритай ...шэнэ корпусууд, хэдэн зуугаад мянган ...метр талмайтай гэр байранууд һүүлэй ...турша соо баригдаа. Спортивна, бэеын ...һаруулха баазануудай тоо олошоржо байн...

...наһатай үхибүүдэй байдаг газартань хү...үүлдаг дүй дүршэл Россин Федерациин ...автономито республика, хизаар, область... болоо, дундуур наһатай үхибүүдэй дунда ...хүдэлмэри ябуулха түхэл янза, олон ...баяжаа. Һургуулинуудта халуун хоол ...үүдэй тоо республика дотор жэлһээ жэлдэ нэмэнэ. Хүдөөгэй олохон нютагуудта үхибүүдэй хоол колхозууд болон совхозуудай хүсөөр эмхидхэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта, эдиршүүлэй бэеын элүүр, һуралсал, ажал, ажаһуудал эмхидхэлгын талаар дутуу дундануудай бии байһые депутадууд тэмдэглээ.

Жэшээлхэдэ, һургуулинууд врачаар хүсэд хангагданагүй, зарим профтехучилищинуудта бэеын элүүр хамгаалха пунктнууд үгы. хүдоогэй хэдэ хэдэн районуудта медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэг үшөөл муушагаар эмхидхэгдэнэ. Зарим һургуулинууд тааруу зохид бэшэ байрануудта байһаар, зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинуудта дундуур наһатай үхибүүдэй хэшээлээ үнгэргэхэдэ таарамжатай шухала арга боломжо ханганагүй.

Залуу үетэнэй бэеын элүүрые хамгаалгын, һуралсал, ажал ба ажаһуудалай талаар тохёолдодог дутуу дундануудые зайсуулха онол арганууд, эмхидхэлыень улам һайжаруулха хэмжээнүүд комиссинуудай хамтын тогтоолоор хараалагдаа.

Республикын Верховно Соведэй хуули һанамжалан хараалжа, бэеын элүүрые хамгаалха, социальна тэдхэлгын, арадай гэгээрэлэй, соёл культурын ба спортын комиссинуудай хамтын заседани тэрэл үдэр Кремль соо болоо.

Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай РСФСР-эй кодексын проект бэлдэхын тула ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухайда хуули һанамжалан хараалха комиссиин түрүүлэгшэ Г. В. Подельщиков мэдээсэбэ.

Коммунальна ажахын, болбосон түхэлтэй болгохо комиссиин заседани мүн лэ болоо. Рязаниин ба Омско областьнуудтахи хотонуудые, хүдэлмэришэнэй тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын тула хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай тус областьнуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр А. Т. Макаров, К. Н. Голиков гэгшэд элидхэлнүүдые хээ. Эдэ Соведүүдэй дүй дүршэлые комисси һайшааба.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

1969 оной түрүүшын хахадай хүдэлмэриин дүнгөөр В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшад Зэдын аймагта тодорхойлогдобо. Хүдөө ажахын продукт гүрэндэ тушаалгаар аймагай ажахынуудай дундаһаа Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (түрүүлэгшэнь Н. Н. Щербаков, парткомойнь секретарь С. Ч. Раднаев, ахалагша зоотехнигынь Ф. М. Кауров) илажа гаранхай. Гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэб, жэшээнь, мяхан — 126. һүн—127, нооһон—164 процент [дү]ргэгдэнхэй.

Тус колхоздо партиин райкомой ба аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Торины совхоз (директорынь В. Н. Ломукин, парткомойнь секретарь С. Д. Григорьев, рабочкомойнь түрүүлэгшэ К. В. Павлуцкий) хахад жэл соо гүрэндэ тушааха хүдөө ажахын продукциин түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Аймагай МТФ-нүүдэй дунда Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һүнэй фермэ (даагшань А. Г. Югова) һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб 145 процент дүүргэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээд, партиин райкомой ба аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг болон шанда хүртэбэ. Һаалишад Н. Ф. Сычева, В. А. Гонтова, В. Н. Иванов үнеэн бүриһөө 990 килограммһаа дээшэ һү һаажа, мүрысөөндэ түрүүлнэ.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи һүнэй фермэ (даагшань Д. Д. Балданов) хахад жэлэй түсэб 123 процент дүүргэжэ, хоёрдохи һууринда гараба. Эндэ нёдондо жэлэй чемпион — һаалишан Дулмажап Балданова 20 үнеэдһээ 23660 килограмм һү һаагаа. Үнеэн бүриһөөнь 1183 килограмм һүн һаагдаһан болоно.

3-хи һууринда XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин фермэ (даагшань Д. Г. Базарова) гараба.

Б. ДАРМАЕВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУДАЙ ЖЭШЭЭ

Коммунист хүн партийнабэшэ хүнүүдhээ алишье талаараа ондоо байха ёhотой. Агууехэ Ленинэй тогтооhон партиин гэшүүн болоходоо совет хүнүүд омогорхоно, политическэ мэдэрэлээ дээшэлүүлнэ, ажал хүдэлмэреэ hайжаруулна ха юм.

Манай совхоздо бухыдөө 76 коммунист тоологдоно. Тэдэнэй 62 хүниинь мал ажалда, таряан ажал дээрэ хүдэлнэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр ажаллана. Совхозой партийна комитет коммунистнуудай хүсые зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэниие ажахын шиидхэхы участогуудта табиха гэжэ оролдодог. Энэ талаар манай эндэ зарим хэды хүдэлмэри хэгдээ. Энээниие дээрэ дурсагдагша хоёр тоо гэршэлжэ үгэнэ.

Манай совхозой гол ажахы—хонин ажал болоно. Тиимэ дээрэhээ коммунист хүнүүдые отаранuудта эльгээжэ ажаллуулха, хонишодые олоор партида шэлэн эбаха талаар горитойхон хүдэлмэри хэгдэhэн байна. Мүнөө жэлдэ гурбан хонишод партида абтаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө хоёр хонишод КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд болохоёо бэлдэжэ байнхай.

Тиихэдэ манай совхозой 23 hаалишадай арба нэгэниинь партиин гэшүүд юм.

Ямаршье коллективтэ ерэхэдэ коммунистнууд хамагые шиидхэнэ гэлсэдэг. Тэрэнь тон зүб. Тиимэ байха ёhотой ха юм. КПСС-эй Устав соо: «Коммунист хүн коммунизм байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, олондо үльгэр жэшээ болохо...» гэгдэнэ. Партиин эдэ эрилтэнүүдые дүүргэжэ, Химнын совхозой коммунистнууд ажал хүдэлмэри дээрээ шалгарна, эрхим амжалтануудые түйлана.

Жэшээнь, үнинэй коммунист Будацырен Бадмаевич Шагжиев арба гаран жэлдэ хонин адуулна. Ажалдаа жэл бүри hайн амжалта түйладаг байна. Нёдондо жэлдэ энэ нүхэр 100 хонин бүриhөө 102—102 хурьга абажа, «Республикын габьяата хонишон» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Мүнөө жэлдэ нүхэр Шагжиев 100 хонин бүриhөө 98—98 хурьга абаба.

— Хонин бүриhөө хурьган абтаhан аад, үбшэн тахалда дайрагдажа, hайхан үбhөөр дуталдажа, хурьгадии ехэ олоороо гарзалаа бирагүй ажаллажа байнаб, — гэжэ Будацырен Бадмаевич ажал тухайгаа шамарланги хөөрэдэг болонхой. Нүхэр Шагжиевай хурьгад хэнэйншье хурьгадhаа үлүү тамиртай, ехэ шэгнүүртэй. Мэнэ hаяхан тус отарын хурьгадые эхэhээнь hалгааба. Тиихэдэнь хурьгадайнь шэгнүүр тус тустаа 20—22 килограмм болоhон байха юм.

Иимэ ган гасуур жэлдэ иимэ шэгнүүртэй хурьгадые тушааха гээшэмнай аргагүй ехэ хэрэг гээшэ. Нүхэр Шагжиев түйлаhан эдэ амжалтаараа hанаагаа амарнагүй, үшөө hайса ажаллажа, хонин малаа тарган болгохо гэжэ оролдоно.

— Би нэн түрүүн коммунист гээшэб, hайса ажаллажа, олоной атаархамаар амжалта түйлаха ёhотойб. Ленин багша манние иимэ байха гэжэ hургаа, —гэжэ Будацырен Бадмаевичай суглаан дээрэ хэлэhэниинь hанагдана.

Үшөө нэгэ коммунистын ажал хүдэлмэри хараад үзэе. Галуута-Нуурай хойто бэедэ Иван Замбулаев эхэ хонидые харууhална. Энэ нүхэр наhаараа нүхэр Шагжиевта орходоо холо залуу, КПСС-эй гэшүүншье болоhоор hаяханай. Хэды тиимэ бэйбэшье, нүхэр Замбулаев ажал гэхэдэ унтажа хонохогүй, зарамхай гээшэнь аргагүй. Тэрэнэй адуулдаг 617 хонидhоонь үбэлдөө—январь, февраль hарануудта 625 хурьган абтаа. Мүнөө эдэнь тобир таргаар түлжэжэ байна. Нүхэр Замбулаевай отарын хонидhоо 3,1—3,1 килограмм нарин нооhон абтаа. Мүнөө энэ нүхэр хонидоо угаажа дүүргэбэ.

Нүхэд Шагжиев Замбулаев хоёр шэнгеэр ажалладаг коммунистнууд бусадшье отаранууд дээгүүр бии. Манай совхоз олон хонишодой, илангаяа КПСС-эй гэшүүдэй hайса хүдэлhэнэй ашаар ноохо гүрэндэ тушааха жэлэй түсэб сүм дүүргээ. 575 центнер ноохон Улаан-Үдын «ПОШ» фабрикада тушаагданхай.

Манай совхоз hү hаалияар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Июнь hара соо нэгэ үнеэн бүриhөө 287 литр hү hаажа, аймаг соогоо илажа, КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаhан байна. Бургаастайн фермэ сагаан эдеэ дэлгэрүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэнэ. Эндэ хамта долоон hаалишад, тэдэнэй гурбаниинь КПСС-эй гэшүүд. Эндэхи hаалишад зунай дүрбэн hара соо үнеэн бүриhөө 1250 литр hү hааха уялга абаа hэн. Мүнөө эдэнэр май, июнь hара соо тус тустаа үнеэн бүриhөө 610—665 литр hү hааган. Июль, август hарануудта абаhан уялгануудаа дүүргэхэнь лаблтай. Илангаяа коммунистнууд нүхэд Цыденжапова Базарова хоёр ехэ амжалта түйлана, малшадай мүрысөө толгойлно.

Эндэхи фермые даагша Долгор Очировна Цыдыпова 1940 онhоо хойшо КПСС-эй гэшүүн. Энэ нүхэр малшадай ажал зүбөөр эмхидхэнэ. hүнэй тоhолигые нэмээхэ талаар эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Нүхэр Цыдыпова хоёр хүнэг соо hү hаалгадаг, үнеэдыень заатагүй эбилгүүлдэг, hаалишадай hааhан hү марляар шүүжэ, бидон соо эюулдэг заншалтай. Эдэ заабаринуудые бэелүүлхэдэнь, hүнэй шанар хэмгүй дээшэлдэг, тоhониинь нэмэдэг байна. Мүнөө Бургаастайн үнеэдэй hүнэйнь тоhолиг 4—4,2% болоно. Энэмнай эрхим hайн гээшэл!

Совхозой партийна комитет муугаар ажалладаг хүнүүдые hайнаар хүдэлдэг болгохо хэмжээнүүдые абана. Иимэ хүнүүдэй, илангаяа коммунистнуудай байбал, үйлэдбэриин гү, али партийна суглаан дээрэ элидхэл тоосооень дууладаг, дутуу дунданuудыень шүүмжэлэн элирүүлдэг байна. Жэшээнь, совхозой главна ветврач нүхэр А. П. Абашеев урдань муугаар хүдэлдэг байhан юм. Энэ коммунистын ажал хүдэлмэри тухай парткомой нэгэ заседани дээрэ дуулаhан байнабди, нүхэр өөhөөр шүүмжэлэл хээбди. Теэд мүнөө болоод байхада, нүхэр Абашеев урданайхида, илангаяа нёдондонойхидо орходоо hураггүй hайнаар хүдэлдэг болоо. Мал эмнэлхэ, ветеринарно-hэргылэмжын хүдэлмэри бэрхээр ябуулдаг болоhон байха юм. Коммунист хүн гээшэмнай шүүмжэлэл зүбөөр ойлгоно, тэрэнhээ зүб тобшолол хэнэ ха юм.

Дээрэ дурсагдагша баримтануудые согсолон хэлэхэдэ иимэ байна. Манай совхозой шиидхэхы участогууд дээрэ коммунистнууд хүдэлнэ, эдэнэр хамагые шиидхэнэ. Отделенинуудэймнай эрхилэгшэнэр, зоотехникүүд, мэргэжэлтэд булта даа КПСС-эй гэшүүд. Жэлэй ошохо тума hаалишад, хонишод, механизаторнуудай дунда коммунистнуудай тоо олошоржо байна.

Совхозой партийна комитет коммунистнуудай зэргые олошоруулха, тэдэнэй партийно-политическэ нүлөөе бүри үргэдхэхын түлэ үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ байна.

Б. ШИРЕТОРОВ.
Химнын совхозой парткомой секретарь.

Сэлэнгэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой түрүү хүдэлмэришэд, ком ударнигууд В. А. Усов, Я. Е. Акатов. Эдэ нүхэд заводой шефтээ абаhан Баргажанай Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрөөшэ хабар ехэхэн туhа хүргэhэн байна. Тэдэнэр ринигөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Д. БАЛДАНО

Улаан-Үдын «З на» заводой кол Ленинэй түрэhөөр ойн хүндэлэлэй со сооhдэ оролсоод, түсэб болон социа дые амжалтатай хын түлөө эдэб ажаллажа байнха мүрысөөнэй манл гагнуурша Ил Загвозкин ябалса халаан бүринигөө үлүүлэн дүүргэжэ, тай продукци туш

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: возкин.

Ф. СОРОКИ

ЮРЫН ХҮН ТУХАЙ

ГОЛЫНЬ БАРИЖА АБААД...

— Эрьедэ даа, Валя. Дэреhөөнь ниихэдээд тайраа hаамнай яаха аргагүй таарaxa ха. Хүдэ...гүй бай, тэмдэглээд орхиhуу, —гэжэ Вера Гармаевна хани басаганайнгаа hаяхан худалдажа абаhан бүдөөр шэнэ моодын плати оёулхыень яаралгүйхэн хэмжэжэ байна.

— Городойхиhоо манай дутаха юумэн үгы болоожо байна ха. hайн бүдэйл байгаа hаа, дуратай юумээ оёулхаш,—гэбэ Валинь.

— Илангаяа залуу үетэн олоор захил хэдэг болонхой, —гэжэрхёод, Вера Гармаевна энеэбхилэн, стол дээрэ табяатай зүүгээ абажа, платиин доогуурнь хэды еды хүбэрдэн шэдээд орхибо.

— Вера, ши hайн мэргэжэл шэлээ байнаш даа. Хүндэ баяр олгохоhоо үлүү ямар жаргал байхаб даа.

— Мэргэжэл бүхэн адли гэжэ hанагшаб. Зүгөөр мэргэжэлдээ дурлаха хэрэгтэй, — гэhэн харюу үгэхэдэнь, Валя тэрэ дэронь зүбшөөжэ, толгойгоо дохилзуулан байгаа hэн.

Вера Гармаевна тухай Хурамхаан hууринайхид хүу тооной мэдэхэ. Тэрэ хубсаhа эсхэгшээр хүдэлhөөр үнихэнэй болонхой. Баргажанай аймагай хүн зоной эрилтэ хангадаг комбинадай эгээн бэрхэ мастерай тоодо ородог. Теэд гансата ехэ амжалта түйлажа, анхарал татама мастер болошоо гэжэ hанабал буруу лаб даа. Ойлгосотой байхын тула нэгэ бага урагшаа ороё. Арбаад жэл шахуу болошоо. Наймаан класс амжалтатайгаар түгэсхөөд, хаана ошожо hураха тухайгаа удаан бодомжолжо байнгүй. Хурамхаанай хүн зоной эрилтэ хангадаг филиалда оёдолшон болоожо орохо тухайгаа эжыдээ мэдүүлээ hэн. Эжынь арсаагүй. Басаганайнгаа уран нугархай хургатайе, оёхо дуратайе анханhаа мэдэхэ байгаа бшуу. Дан гүлмэр багаб гүүлэжэ, хэрэглүүлэнтүй үлэшэнэ гүб гэжэ түрүүшээр hанаагаа зобоод абаа. hураншаар абаха болоходонь, дали үргаhандал, сог залитай гэртээ ерээ hэн.

— Эжы, абаха болоо, — гэжэ хэлэээ.

— Басагамни бэрхэшээлэй ушарбал, зүрхөө эдиглэжэ сухаринггүй, оролдосотой hайнаар хүдэлөөрэйш,—гэжэ эжынгээ захиhан захяае Вера мүнөө хүрэтэр мартангүй hанажа ябадаг.

Дүрбэ hарын туршада hураншаар хүдэлөөд байхадаа, саашадаа бэрхэ мастер болоожо шадаха байhанаа харуулаа hэн. hургажа табиhан мастерынь:

— Энээхэн Вера басаган ошонгоо ёhотойл оёдолшон болохо даа. Хараха байхат, — гэжэ суг хүдэлдэг нүхэдтөө hайрхалтагүй, hанаhанаа хэлэhэн юм. Аха нүхэрэйнгөө энэ үнэтэ үгэ үнэн сэхэ ажалаараа харюулжа шадаа. Шадабариинь хоног бүри дээшэлдэг, түйлаhан түйлалтаараа Вера нэгэтэшье hанаагаа амардаггүй hэн. Тиигэжэ тэрэ дүрбэн жэлэй туршада филиалай оёдолой мастераар хүдэлhэн байха юм. Энэ үе соо нилээдгүй баян дүй дүршэлтэй болоо. Гэбэшье мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ тухай үргэлжэ бодожо ябадаг байгаа. Энээн тухайгаа суг хүдэлдэг нүхэдтөөшье хэлэдэг байгаа. Комбинадайнь директор Вера Гармаевнае нэгэтэ дуудажа:

— Зай, шимнай дүрбэн жэл хүдэлхэ зуураа, бэеэ hайса харуулжа шадабаш. Шамайе мэргэжэлээ дээшэлүүлхыеш жэл хахадай эсхэгшын hургуулида эльгээхэ гэжэ шиидээбди. Шамда найдагдана. hайн hураад ерыш даа, —гээд, шангаар гарыень адхаа hэн.

Тиигэжэ Вера Гармаевна холын Ставрополь город ошожо, эрхим hайнаар hургуулияа дүүргэжэ, түрэл Улаан-Үдэ хотодоо гурба hарын практика гараад, нютагаа бусажа ерээ hэн.

Суг хүдэлдэг нүхэдынь хүндэтэйгөөр хүлеэн угтаа. Үргэлжэ хубсаhа эсхэдэг мастераар дуталдадаг hэн. Харин мүнөө өөрын мастертай болоожо, одоошье даа амарба ха юм. Эсхэгшын хүдэлмэри тон орёо юм. Нарин нягта байха ёhотой. Халтал буруу хэмжүүрынь абаа hааш гү, али хазагайруулаа hааш, буруу оёдожо, туhагүй голодоhондо орохо. Теэд иимэ ушар Вера Гармаевнагай хүдэлжэ байhан энэ үе соо нэгэтэшье үзэгдөөгүй. Тэрэ хэзээдэ хүдэлмэридөө анхаралтайгаар хандадаг. Захил хэгшэдые дахин дахин дуулажа, бэедэнь зохисотой таарама хубсаhа оёулхын түлөө оролдодог юм.

Пальто, плати, үмдэ, костюм, самса, юбэдөө, дуратай хүсэлэнэ ерэжэ захихада болоно. Вера Гармаевнагай хурса нюдэн, уран гар хэзээдэшье алдуу табихагүй даа. Эсхэгдэжэ хэбтэ ороhон хубсаhануудые оёдолшо мастернууд абажа, зааhан соонь оёдог лэ. Хамта 10 мастерай оёхо хубсаhа тэрэ гансааран эсхэдэг. hүүлэй үеын моодо харууhан журналнууд стол дээрэ жэрытэр табяатай. Ямаршье хубсаhанай түхэлые Вера Гармаевна наряар ойлгодог.

Эсхэгшэ мастераар хүдэлхэ зуураа хоёр жэлэй туршада Хурамхаан hууринайнгаа хүн зоной эрилтэ хангадаг филиалые даагша байhан. Энээньe тушаалда эрилтэ ехэтэйгээр хандаа.

...Үглөөнэй шанга элшэтэй наран яаралгүйхэн дээшээ үндыжэ, Бархан уулын шобхо үндэр хадануудай саhан дуулгые гэрэлтүүлэн, хүнэй нюдэ ялбаан, орьёл оонь дуулан байхадал гэнэ. Хурамхаан hууринай баруун захын гэрнээ набтаршаг шамбай бэетэй, ялалзаhан хурса нюдэтэй басаган гаража, зүүн тээшээ яаралгүйхэн гэшхэлбэ. Эды багта тэрэ үглөө бүхэн гаража, ажал тээшээ гэшхэлдэг. Энэ үдэр юу хэхэ тухайгаа бодомжолжо ябаhан шэнги. Ябаhаар ябатараа урагшаа голирод гээд, ехэнүүд сонхонуудтай, үүжам hаруул байшан руу ороно. Энэмнай эсхэгшэ мастер нүхэр Шаманова гээшэ.

Олон жэлэй туршада оёдолой хүдэлмэридэ эрхим hайнаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө Вера Гармаевна Хүндэлэлэй грамотануудаар нэгэтэ бэшэ шагнагдаhан. Гадна жэшээтэ hайнаар ажалладаг, хүн зондо уриин налгайгаар хандадаг, hанаhандаа хүрэжэ шададаг хадань тэрэниие үнгэрэгшэ хабар болоhон hунгалтаар Хурамхаанай сомоной Соведэй депутадаар hунгаа hэн.

Н. БАЛЖИНОВ.

ШУЛУУТАЙН леспромхоз «Забайкаллес» комбинадай томо предприятинуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог. Тус леспромхозой коллектив жэл, hара бүри модо бэлдэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Байгша оной зургаа hара соо 270 мянган кубометр модо бэлдэхэ даабаряа 273 мянгада хүргэжэ, амжалта түйлаба. Тус леспромхоздо ажалша бэрхэ түрүү хүдэлмэришэд яhала олон.

Шулуутайн леспромхоз модо бэлдэхэ табан пунктhаа бүридэнэ. Пункт бүхэнэй модошод халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэжэ, ехэ модо бэлдэхэ гэhэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана. Хэдэн олон хүдэлмэришэд ами аминдаа социалис уялга абаад, тэрэнээ болото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

Табан пунктын дундаhаа Бэрээнэй пунктынхид эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр хахад жэл соо 45 мянган кубометр модо бэлдэхэ даабаряа 47 мянгада хүргэбэ. Түсэбhөө гадуур аяар 2000 кубометр hайн шанартай модо бэлдэжэ, доодо складта шэрээ. Энэ тон hайшаалтай. Түйлаhан амжалтаяа улам арьбадхан, бүри ехэ модо бэлдэхын тула пунктын модошод эрмэлзэнэ.

Эндэ социалис мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдажа, олоной анхаралда табигдадаг. hүүлэй үедэ ажалай журам эбдэhэн, хүдэлмэридөө гараагүй хүн гэжэ байгаагүй. Булта хүдэлмэришэд нэгэ hанал бодолтойгоор ажаллана.

Бэрээнэй пунктын модошод ажалаа hайнаар эмхидхэнхэй. Тэдэнэр үглөөнэй 4 часта хүдэлмэрээ захалаад, үдэрэй халуунда амарна. Иигэжэ хүдэлхэдэ амар, ажалай бүтээсэ hайн байдаг. Тиин тус пунктын модошод үдэр бүринигөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ шадана.

Михаил Тютринэй даадаг бага комплексно бригадынхид хахад жэл соо 6600 кубометр модо бэлдэхэ даабаряа 7400 кубометртэ хүргөө. Энэ бригадынхид жэлэй даабаринаа гадуур 100 кубометр модо бэлдэхэбди гэhэн социалис уялга абаhан юм. Тэрэнээ холо үлүүлэн дүүргээ. Тиин леспромхозой дирекциин, парткомой болон профсоюзна организациин 240 түхэриг мүнгэн шан hаяхан абаhан юм. Эрхимээр ажаллаhан түрүү хүдэлмэришэдэй хэhэч ажал сагнагдажа, урмашуулагдажа байдаг гээшэ. Түрүү хүдэлмэришэдhөө жэшээ абаhан бусад олон модошод эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Иван Кобылкинай даадаг бага комплексно бригадынхид халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бухы леспромхоз соогоо мэдээжэ болоhон байна. Харин модо шэрэдэг машинын жолоошод Алексей Добрынин, Василий Селякин гэгшэд хахад жэлэйнгээ даабариhаа гадуур 1000 кубометр модо доодо складта шэрэhэн юм.

Машинануудта модо ашадаг К-75 кранда хүдэлдэг оператор Иосиф Богомазов хахад жэлэйнгээ даабариhаа гадуур аяар 3446 кубометр модо ашажа, доодо складта ябуулаа. Үнэхөөрөө энэ пунктын модошой ажалай дүнгүүдые согсолон бэшэдэг дансануудые иража харааад, тоолоод үзэхэдэ, даабаряа дүүргээгүй хүдэлмэришэн гэжэ үгы шахуу байба.

— Ойдо модо отолдог хүдэлмэришэд, машинын жолоошод, доодо складай хүдэлмэришэд булта даа нэгэ hанал бодолтойгоор дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Эдэнэр Ильичэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтатайгаар угтаха хүсэлэнтэй. — гэжэ тус пунктын мастер Алексей Федорович Шипин бидэнтэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ hэн. Энэнь зүбтэй. Үнэхөөрөө эндэхи модошодой хүдэлжэ байхыень харахадаа, тиимэ урагшаа эрмэлзэhэн hанал бодолтой зон гэжэ бидэнэр абаhаар лэ ойлгоо hэмди.

Теэд Бэрээнэй пунктын модошод гансашье Шулуутайн леспромхоз соо эрхи... шэ. Эдэнэр байги... май hарануудта ... комбинат соо түр... hүүри эзэлэн. м... hан юм.

Энэ түрүү пу... той Кокэтэйн пу... сэнэ. Тиин Кокэ... дошод хахад жэл ... кубометр модо б... 53 мянганда хүр... мянган шпала ... 40500 шпала хүр... Эдэнэр Бэрээнэй ... шодhоо дутангүй ... хүсэл зориг ург... Николай Соколов... линэй даадаг б... бригадынхид ха... даабари 1100 — ... рээр үлүүлэн дү...

Үдэр хоногой ... рысөөнэй эршэ ... Ажалдаа шалгар... бүри олон болоно. ... дэжэ, оронойнгоо ... хөөр шиидэhэн Ш... промхозой Бэрээ... тэйн пунктын ... мүрысэжэл ябаhа...

К. Ж...

ХОЁР ПУНКТЫНХИД МҮРЫСЭ...

ҮДЭР БҮРИ ТОННО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун-Урда түмэр харгын управлениин тоололго-мэдээсэлгын түбэй техник Виктор Абрамов машинаяа хүдэлмэридэнь бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ангама халуунда шатажа борлошоhон тала эреэн соохор бута болдогой забhарhаа хилганын тарбан hахал үрбынэ, ургажа үрдеэгүй хатаhан ногоон борлоно. Холо ойрын тала, ой модон, гол дээгүүр хуурай hалхин үлеэнэ. Уняарай сагаабтар нэмэргэ аалляр миралзана.

— Яагаа хэсүү зун ерэбэ гээшэб,— гэжэ колхозой конторын хэрэлсы дээрэ тамхилжа hууhан үбгэжөөл хэлэнэ.— Наяа дабажа ябанаб. Теэд иимэ зуниие ойро наашанай hананагүйб...

Конторын хажуудахи набтархан гэрэй үүдэн сэлеэтэй. Оройдоо хэдэхэн үдэрэй урда тээ энэ гэр хооhон hэн. Мүнөө газаа, досооньшье эртэ үглөөгүүр, үдэшын боро хараанаар шуулатай болошонхой. Хооhон байhан гэр гэнтэ хорёод гаран залуу ээдтэй болошоо бшуу. Иишэ июлиин тэн багаар Зүүн-Сибириин технологическа институдай хори нэгэн студент басагад техническэ эрдэмэй кандидат Петр Павлович Буинов түрүүтэй ерээд hэн. Колхоздо набшаhата тэжээл бэлдэхэ гэhэн харюусалгата даабари тэдэндэ үгтэhэн бэлэй.

Тогоошон басагад Лариса Шабалина Зинаида Гусак хоёр газаа сайгаа шанажа сүлөөгүйнүүд. Басагадай ажалhаа бусаха саг дутэлэнхэй. Иимэ халуунда халуун сай уухада унда hайнаар харяадаг гэжэ залуу тогоошод hайн мэдэнэл ха. Буряад ёhо заншалаар hүтэй ногоон сай шанажа hураhандаа басагад баяртайнуул. Тэдэнэр гал дээрэ үлгөөтэй hуулгатай сайгаа забда залигүйгөөр hамарна хэбэртэй.

Удангүй мотоорой хүнхинэхэ абяан соностожо, «Газ-51» автомашина тооhо татаhаар студентнуудэй столой дэргэдэ тогтошобо. Наранда дурэжэ хүрин хара болошоhон нюуртай шофер Георгий Емельянов кабинаhаа бултайжа:

— Баса-гаа-ад! Саймнай бэлэн гү?

— Үгын үдэр кабина соо амаран hуугшадые эдеэлүүлдэггүйбди,—гээд Зинаида хүхюутэйгээр энеэбэ.

— Үү, Гошомнай мүнөөдэр аяар хоёр рейс хэжэ шадаа, ши тиигэжэ бү хэлыш!—гэжэ машина дээрэhээ 432-дохи группын староста Валя Тутарина хэлэбэ.

— Шууюур гээшэнь!

— Шууюурнай хэн бэ?

— Гошомнай яагааб даа...

— Би яашье үнэншэхэгүйб: үдэшэ минии хажууда hууха даа, аман соогоо уhа балгаhандал, нэгэшье үгэ алдаагүйл.

— Шамдамнай дурлаа ёhотой,—гэлдэн байжа басагад хүхилдэнэ.

Сайлалган дүүрэжэ, энеэдэ шууяан замхаба.

Басагад үглөөнэй hэрюуе урлижэ, табан часта бодоно бшуу. Наранай үшөө бултайгаагүй байхада, голой эрьедэхи бургаанай намаа набшаhа хухалжа, венигүүдые уяжа эхилдэг. Тэдэнэр нюсэгэн хүлөөрөө шүүдэр нааршаан махажа, модоной нойтон набшаhаар нюураа аршан абадаг. Мүнөө заримадынь саг hамшаажа, нойрсон дуурана, заримадынь ном бариихай хэбтэнэд.

Үдэрэй амаралта түргэн унгарнэ. Теэд мүнөө амаржашье хэбтэхэ саг бэшэ даа. Басагад колхозой түрүүлэгшэ Пүрбэ Лубсановай «Энэ жэлдэ сабшалан гэжэ үгы. Өөhэдөө hайн мэдэнэт. Таанарай ажалhаа малай ерэхэ үбэлжэлгэ бүрин дүлдыдаха...» гэhэн үгэнүүдые мартаагүй.

— Нүхэдүүд, нуурта ошожо, сэлмэжэ ерэе,—гэжэ Петр Павлович басагадтаа хандана

Автомашина ябахаар бэлэн, геэд гансал хүн ду... шофер Георгий Емель... шодой шанаhан ... эдижэ сүлөөгүй hу...

— Го-ша! Го-ша!..

Галя Павлуцкая ... эрьеэр аалиар ал... ангуушан шэнгеэр мо... гоор шэртэн харана. ... дэрhэн юумээ олобо ... зулгы хүhанай хажу... жо, оройень шүүрэ... дарана. Харин баса... хаана хүрэхэб даа. ... дүү шангаар ооглобо:

— Лю-даа! Лю-даа! наашаа!

Люда Попова тэрэ ... жэ Галида туhалал... нэр гар hүхөөр модо... hэ шадамараар саб... под.

Басагад үдэр бүри ... дээшэ набшаhата тэ... жэ, уяhан бухы набш... рөө түсхай hарабша ... гэжэ хатаана.

— Бултадаа hайн... мэрилнэ даа, хэнииень ... hайн гэжэ илгахаар ... Петр Павлович хөөрэ... мээр hурадаг студент... тышевашье, уран hа... гэмдэ эдэбхитэйгээр ... сагшадай нэгэн Гал... вашье, староста Ва... нашье — бултадаа ... наар ажалланад...

Иигэжэ институдай ... гическа факультедэй ... дохи группануудай ... Улаан-Үдын хүдөөгэй ... «Коммунизм» колхоз... бэлдэлгэдэ туhална. ... ниимэ үшөө 20-ёод ... ерэхэ. Тэдэнэр эндэ ... соо байха юм.

К. ...

ИЛЬИЧЭЙ ҺАЙХАШААДАГ ХҮНҮҮД

100

О

...ийн журналист Отто ...унд В. И. Ленинтэй нэгэн... уулзаһан юм. 1917 оной ... һарада Треллеборгһоо ...ьм хүрэтэр Владимир ... ба ородой бүлэг револю...үүдые Гримлунд үдэ...он байна. Совет засагай ...ын жэлнүүдтэ В. И. Ле... ...ууршалгаар Гримлунд ...авида РОСТА-гай отде... даагшаар томилогдоһон ... ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Отто ...унд Стокгольмдохи өөрын ...абинет соо. Баруун талада ...ынь гар табилгатай В. И. ...эй портредүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

Владимир Ильич Ленинэй дуратай хүгжэмшэдэйн тоодо элитэ революционернүүд, большевигүүд үсөөн бэшэ бии байгаа. Ильич тэдэнэй наадахада , ехэтэ хүхидэг, һайхашаан шагнадаг, энэ ажалаа гаашалдаа орхингүй, революционно хүдэлмэридөө хэрэглэхыень заадаг һэн.

Жэшээнь, большевик Михаил Сергеевич Кедров фортепьяно дээрэ һайнаар наададаг байгаа. В. И. Ленин хилын саана ябаха үедөө тэрэнэй наадахые оло дахин шагнаһан юм. Кедров баян угсаатанай хүбүүн байгаа. Гэбэшье түрүү үзэл бодолтой байһандаа бүри залуугаа революционно хүдэлөөндэ хабаадаһан юм. Московско университедтэ һуража байхадаа студентнүүдэй буһалгаа эмхидхээд түрмэдэ хаалгаһан. һүүлдэнь сүлүүлһэн намтартай, 1905 ондо тэрэ Кострома хотодо байгаа. Эндэхи хүдэлмэришэдтэ, дайшалхы дружинануудта буу, һомо, бомбонуудые хэдэг лаборатори эмхидхээ һэн. Энээнэйнгээ түлөө дахин түрмэдэ хаалгаа. Тэндэ байха үедөө медицинэ гүнзэгыгөөр шудалһан түүхэтэй.

Гэбэшье Михаил Сергеевич бэлигтэй хүгжэмшэн байгаа. Илангаяа Бетховен, Шопен, Шуберт, Лист, Чайковский болон бусад композиторнуудай хүгжэм сээжээр наададаг, хаанашье ябахадаа концертнүүдые табидаг, эдэ концертнүүдһээнь ороһон мүнгэеэ революциин хэрэгтэ үгэдэг байгаа. Тэрэ Владимир Ильичтэй Швейцарида медицинскэ факультедтэ һуража ябахадаа танилсаа һэн. Тэндэ Кедровые большевик партиин гэшүүн гэжэ мэдэхэдээ Ильич ехэтэ хүхиһэн, гэртэнь ошодог болоһон байгаа. Тиихэдэ арба наһатай хүбүүнтэйнь (хожомынь элитэ совет академик болоһон) ехэ зохидоор тааража хөөрэлдэдэг һэн. Октябриин революциин һүүлээр М. С. Кедров сэрэгшэдэй дунда хүдэлжэ ябахадаа хүгжэмөө орхёогүй, Петроградай сэрэгшэдэй клубта Кедров лекци уншахань, хүгжэм наадахань гэжэ дуулахадаа, Ильич шагнахаяа ерэдэг һэн. Нэгэтэ тэрэнэй Хойто фронтые командалагшаар хүдэлжэ ябахада: «Хүгжэмөө наадана гээшэ гүт?» — гэжэ Ильич һураһан юм гэдэг. «һүниндөө, хаа-яа», — гэһэн харюу дуулахадаа: «Нэгэтэ ошожо шагнахаб», — гэһэн байгаа. Теэд тэдэ хоёрой дахин уулзаха арга сүлөө олдоогүй. Михаил Сергеевич нүхэр Дзержинскиин туһалагшаар хүдэлдэг болоод, оройдоошье сүлөөгүй болошоһон байгаа. Гэбэшье хожомынь тэрээндэ «Хүндэтэ чекист» гэһэн нэрэ зэргын олгогдоходо, Феликс Эдмундовичай зууршалгаар сагаан үнгэтэ шэнэ рояль барюулагдаһан юм гэдэг.

В. И. Ленинэй элитэ соратнигуудай нэгэн Инесса Федоровна Арманд мүн лэ бэлигтэй пианистка байһан. Тэрэ 1904 ондо партида ороһон, 1905—1907 онуудай үеэр революционно хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадаа, Октябриин революциин илахын түлөө ами бэеэ хайрлангүй тэмсээ. 1917 ондо партиин Московско губкомой гэшүүнээр һунгагдаа һэн. Табан хүүгэдтэй байгаа, тэдэнэйнь хоёр коммунистнууд бэлэй. Инесса Федоровнагай наһанай намтар ехэ һонин юм. 1881 ондо зургаа наһатай ябахадаа үншэрөөд, абга эгэшэтээ Францииһаа Москва ерээ. Бүри үхибүүн ябахаһаа хүгжэм наадажа эхилээ, 18 наһатайдаа ехэ сэбэр басаган болошоо, һүүлдэнь Арманд гэжэ баян фабрикантын һамган болоһон байна. Баян байдалтай болобошье, Инесса Федоровна революционеркын хүшэр замда ороо һэн. Хаанашье ябахадаа тэрэ хүгжэмөө орхёогүй, дуратай композиторынь Бетховен байһан. В. И. Ленинтэй 1909 ондо Парижда танилсаһан юм. Харин хойто жэлынь Владимир Ильичэй гэр бүлэтэй бүри дүтэ болоһон гэдэг. Тиихэ үедэ ород большевик Гречнев-Чернов Парижда байгаа. Тэрэ бэрхэ хууршан һэн. Тэдэнэрэй Инесса Федоровнагай байрада сугларжа наада эмхидхэдэг болоходонь, Владимир Ильич ерэжэ шагнадаг бэлэй. Бетховеной «Патетическэ сонатые» оло дахин гүйсэдхэхыень гуйһан, шагнаһан юм гэдэг. 1914—1915 онуудта В. И. Ленинэй Швейцарида байха үедэ Арманд мүн лэ тэндэ байгаа. Тиихэдэньшье В. И. Ленин хүгжэм наадахыень шагнахаяа ерэдэг юм һэн гэдэг.

Эстониин хууршан Эдуард Сырмус мүн лэ Ильичэй дуратай хүгжэмшэдэй нэгэн байгаа. Энэ хүн үхибүүн ябахаһаа хүгжэмдэ һураһан, ехэ бэлигтэй һэн ха. Залууһаа революционно хүдэлөөндэ хабаадажа, оло дахин сүлүүлһэн, түрмэдэ һууһан түүхэтэй. Тиигэжэ ябахадаа хуураа орхёогүй. Бах, Бетховен, Мендельсон, Глазунов болон бусад композиторнуудай хүгжэмые нүхэдтөө наададаг, концертнүүдые үгэдэг байгаа. Сырмус Петербургда профессор Ауэртэ. Европодо Андри Марто ба Люсьен Капэ гэгшэдтэ хүгжэм заалгаһан юм. Тэрэ В. И. Ленинтэй оло дахин уулзаһан, «Ленинтэй минии уулзалганууд» гэһэн ном бэшэһэн байна. Тэрээн соогоо: «Хүгжэм наадалгаяа үргэлжэлүүлхэ ёһотойт, хүгжэм гээшэ революцида хэрэгтэй зэбсэг», — гэжэ Ильич хэлээ һэн гээд бэшэнэ. Илангаяа Парижда байха үедөө В. И. Ленинтэй ехэ дүтэ нүхэсэһэн байна. 1918 ондо тэрэ Англиһаа Петроградай Соведэй баярай суглаанда ерээ һэн. Тэндэ үгэ хэлэхынгээ оронд Англиин хүдэлмэришэдэй дуулалдадаг «Улаан туг» гэжэ дуу гүйсэдхэһэн юм. Харин суглаанай түгэсхэлдэ бүхы делегадуудай «Интернационал» дуулахада, мүн лэ хүгжэмдэһэн байгаа. Тэрэнэй һүүлээр, түрэл ороноо ерээд байхадаа, Октябриин революци тухай лекци уншажа, хүгжэм наадажа олондо мэдээжэ болоһон.

Владимир Ильич Ленинэй дүтын соратнигуудай дунда иимэ бэрхэ хүгжэмшэд олон байһан юм. Тэдэнэй энэ шадабариинь Ильич революциин хэрэгтэ элсүүлдэг байгаа.

Н. МАТОРИН
БурАССР-эй арадай артист.

АРАДАЙ СЭДЬХЭЛДЭ ҮЛЭНХЭЙ

Али бүхы дуунууд өөрын хуби заяатай байдаг. Зарим һайн, сэдьхэл хүдэлгэмэ дуунууд удаан саг соо мартагдангүй, зоной зориг бадаруулжа ябадаг. Тиимэ дуунууд гэхэдэ, ородой революционно дуунууд, Владимир Ильич Ленинэй эгээл ехээр һайшаадаг, сэдьхэлээ хүдэлгэн дууладаг дуунууд болоно. Революциин урда тээ буһалгаан, жагсаал бүхэн эдэ дуунуудгүйгөөр үнгэрдэггүй байгаа.

Дуунай хүсөөр хүнүүдэй сэдьхэл һэргээдэг агуухэ пропагандистнуудай нэгэн байһан Эжэн Потье тухай 1919 оной январьда «Правда» газетэдэ «Евгений Потье» гэһэн статья Владимир Ильич бэшээ бэлэй.

Уласхоорондын пролетариадай Гимн болоһон энэ дуунай үгэдэ Пьер Дегейтер — Франциин хүдэлмэришэнэй хүбүүн хүгжэм бэшэһэн юм.

Владимир Ильич Ленин энэ статья соогоо «Интернационалай» тухай удха шанарые тэмдэглэхэ зуураа, уласхоорондын ажалшадые нэгэдүүлгын хүсэтэ түлхюур боложо шадаха энэ «Дайшалхы дуун» большевик партиин бүхы эмхинүүдтэ ойлгогдожо, бүгэдэндэ дуулагдаха ёһотой гэжэ тэмдэглээ һэн.

Алексей Максимович Горькиин «Клим Самгинай ажаябадал» гэжэ номой һүүлшын хуудаһанда хаанта засагай хамхаран унажа байһан үдэрнүүдтэ интернационалай ямараар дуулдаһан тухай хэлэгдэһэн байдаг: «Петроградай үйлсэнүүдтэ бусалжа байһан революционно жагсаалда гараһан хүдэлмэришэдэй хоор хэзээдэшье иимэ ехэ һүртэйгөөр аялга ниилүүлэн дуулдаагүй бэлэй. Хүдэлмэришэдэй Гимнын огсом, һүртэ дуун үйлсэ, талмайнуудаар сууряатан ханхинажа байба».

Бүхы дэлхэйн пролетариадай дуун, коммунистнуудай агуухэ Гимн — «Интернационал» зуугаад шахуу жэлэй турша соо зэдэлжэ, бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүдэй сэдьхэл эзэлжэ байһаар.

1966 ондо Кремль соо Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд боложо байба. Гэнтэ түрүүлэгшэ үгэ хэлэлгые зогсоожо, совет замбуулинай станци һара дээрэ бууба гэжэ соносхоо һэн. Совет эрдэмтэд гайхамшагта бэлэг бэлдэһэн байба. Станци дээрэ тодхогдоһон хүгжэмтэ оньһоной ашаар, радиогоор һара дээрэһээ партийна Гимн — «Интернационалай» аялга дуулдаа бэлэй.

Съездэ хабаадагшад хүл дээрээ бодожо, бүхы оромнай радиогойнгоо дэргэдэ зогсоо һэн. Газар дэлхэйн пролетариадай Гимн замбуулинай дуун боложо зэдэлээ ха юм.

Ородой революцие бэлдэхэ хэрэгтэ революционно дуунуудай дүүргэһэн үүргэ аихабтар ехэ юм. Хаанта засагай хашалан доро хүдэлмэришэдэй өөрын газетэгүй байха үедэ большевигүүд дуунай ашаар лэ арадта хандаха аргатай байгаа. Эгээл тэрэ үедэ Владимир Ильич Ленин «Хүдэлмэришэдэй дуун социализмын пропаганда мүн» гэжэ хэлээ һэн.

«Жэгдээр алхамаа татая» гү, али «Смело, товарищи, в ногу» гэжэ дуунай анхан бии болоһонһоо хойшо жара гаран жэл болоо. Иигэжэ энэ дуун арадай эгээл дуратай революционно гимнүүдэй нэгэн болоо һэн.

Энэ дуунай үгые Леонид Петрович Рандин бэшэһэн юм. Энэ хүн поэдшье бэшэ байгаа, харин ородой агуухэ эрдэмтэн Менделеевэй шабинь байһан юм.

Владимир Ильич Ленин революционно дуунуудта, хүнэй зориг бадаруулма дуунуудта айхабтар дуратай байһан. Нүхэдэйнгөө утаар татаһан урданай дуу дуулахадань, Ильич «Жэгдээр алхамаа татая» гэжэ дуугаа дуулаял, — гээд өөрөө түрүүн эхилжэ, дирижировалжэ оролшо һэн» — гэжэ нүхэдынь хэлэһэн байдаг. Ородой хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы маршнь болоһон энэ дуун 1890 оной һүүл багаар бии болоһон юм. Аяар тиихэ үедэ энэ дуун социалис революциин сууряан, «Аврорын» нэрьеэн мэтээр зэдэлдэг байһан юм

«Арадай дундаһаа гараһан
Ажалша бүлын үринэр
Жэгдээр алхамаа татая
Тэмсэлдэ бэеэ хатуужуулая»

— гээд эхилдэг энэ дайшалхы марш 1917 оной февралиин революциин һүүлээр, илангаяа Агуухэ Октябриин социалис революциин һүүлээр улам бүри һүрөөтэйгөөр бүхы орон соомнай олон тоото хэлэн дээрэ зэдэлдэг болоо бэлэй.

1917 оной Майн нэгэнэй жагсаалда энэ дуунтай зэргэлэн, «Марсельеза», «Варшавянка» гэхэ мэтын һүрөөтэй революционно дуунууд зэдэлээ бэлэй.

«Дээгүүрнай шууяна муу
һалхи шуурган
Дээрэлхүү хүсэн зобооно
мании» — гээд

эхилдэг эрэлхэг дорюун үгэнүүдтэй революционно дуун — «Варшавянка» һүрөөтэйгөөр, эршэтэйгээр, зориг бадаруулмаар бүхы жагсаалнуудта, суглаануудта дуулагдадаг байгаа. «Энэ «Варшавянка» арадай эрхим һайн дуунуудай нэгэн» гэжэ Ленин хэлэдэг һэн. Владимир Ильич Ленинэй революционно тэмсэлэйнь эгээл дүтын нүхэр байһан, саашадаа Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, агуухэ эрдэмтэн, Ленинэй даалгабаряар манай ороной электрификациин түрүүшын проект зохёоһон Глеб Максимилианович Кржижановский ородой «Варшавянкын» үгэнүүдые зохёоһон байха юм.

Мүн Г. М. Кржижановскиин бэшэһэн революционно хоёрдохи дуун болохо «Беснуйтесь, тираны» гэжэ дуундань Владимир Ильич ехэ дуратай һэн.

Эдэ революционно дуунууд үхибүүн бага наһанһаамнай эхилжэ манай ажабайдал, ухаан бодолдомнай нэбтэрэн орожо, һайхан һанаа, һаруул бодол түрүүлдэг.

Эдэ дуунуудые Магниткын, Днепрогэсэй барилгашад, элдир суута Комсомольск-на-Амуре городто нүүжэ ерэгшэд, элһэн губяар Туркмени — Сибириин түмэр харгы татагшад дуулалдадаг байгаа.

Революциин түлөө, ерээдүйн һаруул һайхан байдалай түлөө тэмсэжэ, хаанай саазада ороһон хэдэ мянган үнэн сэхэ тэмсэлшэд эдэ дуунуудые дууллаһаар ами наһантаяа хахасаа гээшэб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнда геройн үхэлөөр унаһан «Залуу Гвардиин» гэшүүд толгойгоо дээрэ үргэжэ, эдэ дуунуудые дуулаһан байха.

Манай ороной арадуудай һайн һайхан ажабайдалай түлөө тэмсэлдэ бодоһон түрүү, зоригтой, эрэлхэг баатар хүбүүд, басагадай мүнхэрһэн алдар нэрэнүүдтэл адли эдэ хубисхалай дуунууд, Ильич багшымнай эгээл ехээр һайшаадаг, дэмжэдэг байһан дуунууд ажалша арадай сэдьхэл һанаанда хэзээдэшье мартагдашагүй бүхөөр хадуугдан үлэнхэй.

Д. САМБОЦЫРЕНОВ.

ИЛЬИЧ ТУХАЙ ИИГЭЖЭ ДУУЛАДАГ ЬЭМДИ

Би 73 наһатайб. Түлэг лэ эдирхэн дундаа ябахадам, агуухэ революци боложо, шэнэ байдал тогтоо бэлэй. Шэнэ байдалай тогтоходо, шэнэ дуунууд мүндэлөө һэн бэзэ.

Тэрэ үеын залуушуул ёохор хатархадаа, Коммунис парти, Ленин тухай дуунуудые сэдьхэлэйнгээ гүн оёорһоо ханхинаса дуулалдадаг бэлэй. Мүнөөнэй залуушуулда һонингшье байжа болохо. Тиимэһээ нэгэ хэдыень танай «Буряад үнэн» газетэдэ толилхые дурадханаб:

Хаанай хуулинн хангирха —
Коммунис партиин хүсэнһөө,
Харанхы зоной гэгээрхэ —
Ленин багшын һургаалһаа,
Хатараял даа хангай дээр,
Дэбхэрэел даа дэлхэй дээр.
Буржуй хуулинн бутарха —
Большевик партиин хүсэнһөө,
Буряад зоной гэгээрхэ —
Владимир Ленинэй һургаалһаа,
Хатараял даа хангай дээр,
Дэбхэрэел даа дэлхэй дээр.
Совет гүрэнэй тогтоһон —
Суута Ленинэй һургаалһаа,
Социалис ажалай хүгжэлтэ —
Совет зоной хүсэнһөө.
Хатараял даа хангай дээр,
Дэбхэрэел даа дэлхэй дээр.

Бэшэшье олон һайхан дуунуудые минии үетэн дуулалдагша һэн даа.

И. ЛИТВИНЦЕВ.

АЙМААНИИНЬ ҮЙСЭТЭЙ

...ха аргагүй халуун. Ша...һан шанга наранһаа хор... газар олдоногүй тооной. ...үрьһан үйлсөөр ябажа, ... гэһэн аад, ехэ сон...ай магазинда ороходомнай, ...а хубсалһан залуухан ба...саһа хүнар, эд бараа ху... сүлөөгүй байба. Валенти...нова Улаан-Үдын коопера... техникум дүүргэһээр жэл ... боложо байнхай. Гэбэшье ...рхэ наймаалагша болохо ... мүнөөнһөө харуулжа ...ай гэхэдэ алдуу болохогүй. ...аһан, бүгтыд гэһэн нюр... ...шэнэй үүдээр аалихан ... Ерменова анхаралаа хү... хандуулжа, асуудал та...

...үшөө, юу абаха гээбта? ...хүлеэжэ байнгүй, наашаа ...ы, — гэжэ урихадань, ...лэгдэһэн үндэр наһата:

...ган пулаад абажа, тархи... ...о гэһэн хүм даа. Бии гээ... ...ы гү, басаган? — гэбэ.

...ган пулаадууд магазинда... ...ор гурба-дүрбэ хоношо... ...адатнай болохо, — гэжэ ...на.

...саган, яагаа һаймши даа. ...һон намайе үнэн зүр... хүндэлһэншни болоол даа, ...арлана.

...д, үбгэдые ходо хүндэл... ...аг алдартай Баргажанай ... Хара-Модоной совхозрай... ...дэлэй тус магазин һүү... ...э һайжаржа, түрүү мага... ... зэргэдэ гаража байна. ...ороһон лэ наймаалагшань ...рсолдонгүй, гаража ошо... ... һара бүриингөө түсэбые ...тгүй байгаа. Харин мүнөө ... һара бүхэндэ ходо ... Теэд ямар аргаар, хай... ... амжалта түйлаа гээшэб? ...шэа тогтон хэлэхэ гэбэл, ...е даагша Маргарита Ва... ... Балдаева тухай дурсан...ье гаража болохогүй.

... залгай хандасатай, елэл...ара үһэтэй, үндэр тэгшэ ...аймаалагша залуухан ба... ... анхан ерэхэдэ, нютагай

... хэды һара хүдэлөөд, ба...шана ааб даа», — гэхысэ ... хөөрэлдөө һэн.

...рита Васильевна ороһон ...хүдэлмэридөө удаан торсол... ...үүлэй нэгэн бэшэ бай... ...һаа юугээрээшьеб ил... ...оролдосо ехэтэй, һанаһан хүсэһэндөө хүрэжэ һаладаг һэн. Эгээл тиимэһээ түрүүшын үдэрһөө зондоо хүндэлүүлжэ эхилээ бшуу.

Тэрэ худалдаа наймаанай техникум дүүргээд, наймаалагшаар хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Табан жэлэй туршада хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон хойноо холын Баргажанай аймагай Аргатын совхоздо хүдэлхөеэ ерэһэн юм. Нүхэр Балдаева мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө үргэлжэ оролдожо байдаг. Мүнөө Маргарита Васильевна Новосибирскын худалдаа наймаанай институдай гурбадахи курсда заочноор һуралсана.

Хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хүн зоной хэрэглэмжэ эрилтээр һонирхоо һэн. Урдань хүдэлһэн наймаалагшад энээндэ тон багаар анхаралаа хандуулдаг байгаа бшуу. Зоной худалдан абамаар эд бараа саг болзор соонь захил хэжэ асаруулха гээшэ шухалын шухала хэрэг ха юм. Магазин соонь ороходо эд бараан эмхитэй зохидоор табяатай, хүнэй нюдэ буляан байдаг. Зүгөөр магазинай гэрынь багадахаяа һанаа. Мүнөө шэнэ гэр баригдажа, ашаглалгада һаяын үедэ үгтэхөөр хараалагданхай.

Ноолоор оёгдоһон хубсаһанууд, трикотаж, үхибүүдэй нааданхайнууд, үнэтэ духинууд магазинай таг дээрэ удаан хэбтэнгүй, тэрэ дороо худалдагдадаг. Гэбэшье захил хэһэн юумэнүүдынь заримдаа саг соогоо магазинда ерэдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, энэ оной июнь һара соо абтаха ёһотой гутал, ботинканууд, эрэшүүлэй үмдэхэ костюм, үмдэн ерээгүй байна. Мүн плащ, малгайнууд хомор. Энээн тухай Баргажанай аймагай райпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй багаар бодомжолдогынь халаглалтай.

Маргарита Васильевна зоной аша туһада һайн һайхан юумэ хэхын түлөө хэзээдэ оролдожо ябадаг. Хурамхаан эд бараа абахаяа ото ерэжэ байдаг юм.

Жэл бүхэндэ ярмаг үнгэргүүлдэг болонхой. Зон олоор сугларжа, хэрэгтэй эд бараагаа олоор худалдан абадаг. Ярмагай аша туһань ехэ. Нүхэр Балдаева саашадаа иимэ ярмагуудые үргэнөөр үнгэргэхые хараална.

Валентина Бадмаевна Ерменовагай һаяхан училищи дүүргээд ерэхэдэнь, Балдаева үнэн зүрхэнһөө оролдожо, горитойхон туһа хүргэһэн. Дүй дүршэл ехэтэй наймаалагша ургажа ябаһан залуу мэргэжэлтэдтэ ехэ туһа хүргэнэ.

Эдэ хоёр наймаалагшын үшөө ехэ амжалта түйлаха байһандань һэжэг оройдоошье түрэнэгүй.

Н. ЦЫБЕКДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн, мүнөө спортын хэрэгсэлнүүдэй магазинай наймаалагша Людмила Коноплёва. Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

1970 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Улаан-Үдэ городой предприятинуудай олон мянган слесарьнүүдэй дундаһаа шадабари мэргэжэлээрээ шалгаржа, эрхим слесариин алдар нэрэдэ хүртэһэн Анатолий Васильевич Максимов судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй коллектив соо эгээл хүндэтэй хүн юм. Эрхим энэ слесарь байгша онойнгоо түсэбые үни дүүргээд, мүнөө түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй — 1970 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай.

Анатолий Васильевич олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Заводойнгоо арадай хиналтын комитедэй үнинэй гэшүүн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Максимов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Байгаали хамгаалга — бүгэдэ арадай хэрэг

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГ ЭЛБЭГ БАЙГ ЛЭ!

«РСФСР дотор байгаали хамгаалха тухай» Хуулиин бэелэлтые шалгаха республиканска комиссиин заседани һаяхан тус комиссиин түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. А. Сахьяновай ударидалга доро үнгэргэгдэбэ. Заседани дээрэ Байгаали хамгаалха бүхэроссиин бүлгэмэй Буряадай республиканска Соведэй президиумэй түрүүлэгшын орлогшо С. О. Еланов «РСФСР дотор байгаали хамгаалха тухай» Хуулиин бэелэл шалгаха республиканска комиссиин ябуулха хүдэлмэриин түсэб тухай мэдээсэл соносожо, зүбшэн баталһан байна.

Эндэ баталагдаһан түсэбэй ёһоор, байгаали хамгаалха асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүд болон «Газарай хүрьһэ һалхинай ба уһанай аюулһаа хамгаалха зарим хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Буряадай обкомой VII пленумэй тогтоол дотор хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай бодото хэрэг дээрээ али зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһание шалгаха болоно.

Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудта — республикын Хүдөө ажахын министерство, Баргажанай, Хяагтын аймагуудта — СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта — Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци шалгалта үнгэргэхэ болобо.

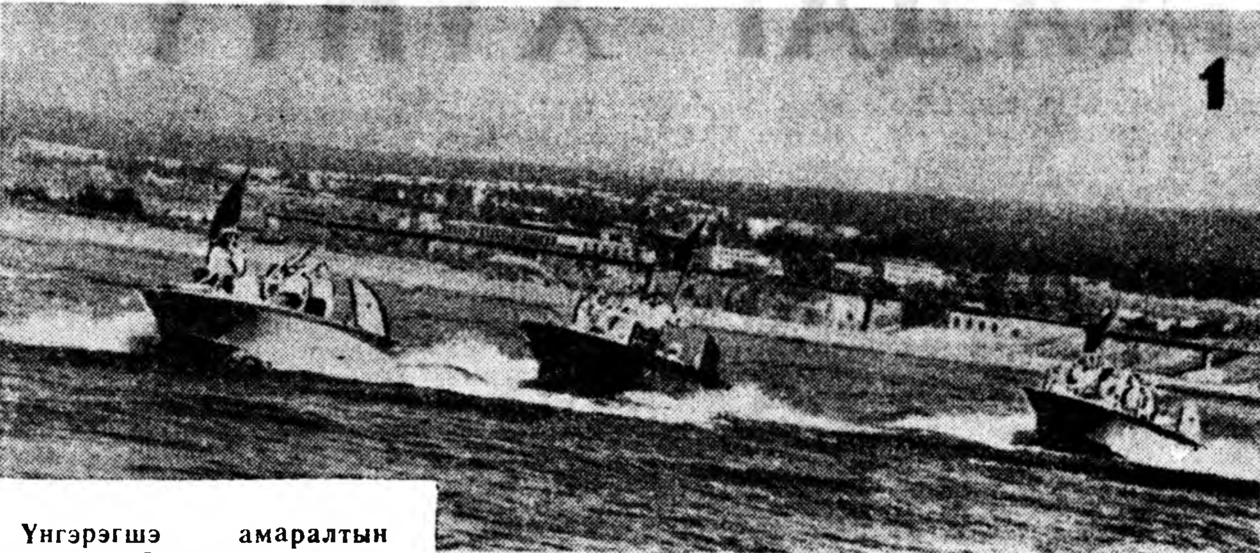
Бусад аймагуудта ябуулагдаха шалгалтые аймагай рейдовэ комиссинууд болон аймагай хүдөө ажахын управленинүүд үнгэргэхөөр уялгалагдаһан байна.

Байгаали хамгаалха тухай Хуулине наринаар сахин, тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгэй удха шанар олониитэдэ ойлгуулан танилсуулха хүдэлмэрие районуудай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдөөр дамжуулан үргэнөөр ябуулхыень республикын культурын министерствэдэ даалгагдаа.

Шалгалтын ябаса, дүнгүүд республикын газетэнүүдтэ толилогдожо, радио болон телевиденеэр дамжуулагдажа байха болоно

Байгаали хамгаалха тухай Хуулиин бэелэл шалгаха хүдэлмэрине эрхим һайнаар эмхидхэһэн рейдовэ бригаданууд болон эдэбхитэниие урмашуулхын тулада тус тустаа 20 түхэригэй 20 шан байгуулагдаба.

ҮНГЭРЬЭН АМАРАЛТЫН ҮДЭР

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Үдэ, Сэлэнгын уулзуур дээрэ СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой Үдэртэ зорюулагдаһан һайндэр үнгэргэгдэбэ. Үдэрэй 11 сагһаа эхилжэ Сэлэнгын эрьеэр хүн зон олоороо суглараа. Тэдэнэр эндэ эхилһэн мүрысөөнүүдые хаража һонирхобо. Мотоортой онгосонуудаар урилдаһанай, мүн уһан санашадай шадабаряа харуулһанай удаа парашютистнүүдэй уһан дээрэ һүрэлгэ харагшадые һонирхуулаа. Парашютна клубай начальник Игорь Мордеевэй ударидалга доро разрядтай хэдэн парашютистнүүд шадабаряа харуулба.

С. БУТЫРИНА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Сэлэнгэ мүрэн дээрэ онгософодой урилдаанда хабаадагшадай парад. 2. Онгосоор урилдаанда эхэнэрнүүдэй дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн Н. Башкирцовае офицер А. Г. Гурожапов амаршалба. 3. Парашютист мүрэн дээрэ буухань. 4. Онгосоор урилдаанда эрэшүүлэй дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн Борис Михайлов.

Е. ЗАХАРОВАЙ.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

УРАН ДАРХА

Нютаг ороноо шэнжэлхэ Агын музей соо баруун хойто углуудань шэл доро нэгэ һонин экспонат бии. «Түрүүшын бураздаа» гэжэ тэрэнь нэрэтэй. Гурбан паар сараар газар хахалжа ябаһан хоёр буряад хүн. Сарнуудынь шэнэ хатуу газарта шадал мэдүүлэн жүдхэнхэй. Уран зохидоор, нарин нягтаар бүхы юумыень тэрэ зандань жэжэхэнээр хэһэн байна. Энэ бүтээлые манай Ага тосхоной Дондок Абидуев модоор дархалаа юм.

Тиин нүхэр Абидуевые үнинэй таниха тула, ябахадаа тэрэ бүтээл тухайнь һонирхон хөөрүүлбэб.

— Юрэдөө, Октябриин 50 жэлэй һайндэртэ бэлэдхэлэй үедэ нэгэ тиимэ юумэ дархалаа һэм даа,—гэжэ Дондок Абидуев хэлэнэ.

— Өөрөө сараар газар хахалалсаһан байгаа гүт?—гэбэб.

— Яһала даа. Хөөрэхэ болоо һаа, иимэ юумэн,—гээд Дондок Абидуев энеэбхилэн үргэлжэлүүлнэ,—бүри үнишэг даа, 1931 ондо Урда-Агын сомоной Дунда-Агада «Ленинэй зам» гэжэ хамтын ажал байгуулагдаа һэн. Манайхи тэрэ колхоздо тон түрүүн ороһон юмди. Тиигэһээр хабар боложо, ногооной ургаад байхада, таряа тариха газар хахалха болоо һэмди. Үмсэ байха үедэ Балдан Боросхын сар тууржа үзэһэн, һайн погонщик гэгдэһэн байгааб. Тиигээд намайе колхозой газар хахалалгада сар туугша болгоо һэн. Бодисын Дамбии гэжэ хүн плуг барьяа һэн. Тэрэ плугшье нэгэ үмсын хүнһөө эрижэ абаһан юмди. Гурбан паар сараа оглёобын хөөмэгшэнүүдтэ оруулжа, плугаа шэрээд, Заха-Горхон Дунда-Горхон хоёрой хоорондын хүтэлэй баруун хажуу оройдо гаража, колхозойнгоо тон түрүүшын паар хахалжа эхилээ һэмди. 16 наһандаа иимэ ажал хэлсэжэ ябаһандаа ехэ баярлагша һэм. Тэрэ газартамнай яарса гараар хаяжа таряа һэн. Ургасыень намар гар хадуураар хадаһан юм. Тиигэжэ түрэһэн нютагайнгаа түрүүшын хамтын ажалда түрүүшын бураздаа таталсажа, таряа тарилсаһанаа огто мартагшагүйб. Тэрээнһээ удхалан һанажа, «Түрүүшын бураздаа» гэһэн юумэ дархалаа гээшэ хаб.

— Зай, тэрэ үнөөхи «моритой буряад хүн» гэһэн юумэ дархалаа һэн шуут. Хэниие һажаалсаһан, али ямар юумэнһээ удхатай гээшэб?—гэбэб.

— Үгы дээ, юрэдөө, Буряадай уран зураашан Цыренжаб Сампиловай зураһан «Талын инагууд» гэжэ һайхан зураг ехэ гоёшоон харадаг байгааб. Бүһэтэй хүнэйнь хээр морин минии оло дахин хараһан шэнги байха. Тиигээд «моритой буряад хүн» гэжэ нэрэтэй юумэ дархалаа һаа гэжэ һанаһан байхаб. Урда жэлынь Дарһанай аршаанда һуужа байхадаа нэгэ мори модоор дархалаад үзэһэнби. Юрэ хэлэхэдэ, мори сараар һайсахан лэ ажал хэгдэһэн юм. Хамтарһан үбэлөө Ара-Элеэгэй модо бэлэдхэлдэ 3 паар сар хүтэлжэ ошоһон байхаб. Хамта 60 пар сартай ябаа һэмди. Баһа Урда-Агын зүблэлдэ «Ленинэй зам» артельһээ эльгээгдэжэ, 2—3 мори зэргэшээд, найдалгатадые улаалдаг һэм. Үбэлынь Могойтын станци үбһэ шэрэлгэдэ сараар ябагдаһан байха. Ингэжэл 1937 ондо армида ошотороо ехэнхидээ мори, сараар ажал хэгдэһэн юм. Тиигээд мори, сар модоор дархалхада бэлэн шэнги агша,—гээд Дондок Абидуев дуугай болоно.

Гансал тэрэ жэжэхэнүүд мори сарай дүрсэ модоор дархалдаг бэшэ, баһа һайн модошо дархан, пээшэншэн гэжэ мэдэхэбди. Нүхэр Абидуев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт дээрэ 3 жэл ябаһан хүн. 1-дэхи гвардиин Улаан тугта дивизиин тагнуулда шалгаржа, «эрэлхэг зоригой түлөө» гэһэн хоёр медаляар, «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн үшөө нэгэ медаляар шагнагдаһан юм. Мүн 1943 ондо фронтдо ябажа байхадаа, Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн болоһон. Дайнда хоёр дахин шархатаһан. Мүнөөшье зүүн хүлэйнь үбдэгэй доодо тээ дайсанай һомон абтаагүй ябаһаар. Хаа-яа тэрэ хүлынь шархиржа, үни холын һүртэ шэрүүн жэлые һануулдаг.

— Дайнай урда тээшье, баһа дайнай һүүлшэг тээ гэртээ бусажа ерэһэн сагһаа хойшо мүнөө хүрэтэр энэ [...] ружной больницын [...] хүдэлжэ байнаб,—[...] Абидуев хөөрэнэ.—[...] хиха сүлөө болодог [...] лөөтэй, аали намдуу [...] шэ нарин юумэ да[...] той юм байгаа. Тиин [...] энэ тэрэ юумэ хэгд[...]

Дондок Абидуев [...] юумэеэ харуулба. [...] олон янзын гоё һ[...] модоор дархалһан, [...] тоншоһон байна. Тэд[...] да Абай Гэсэрэй уна[...] морин, халуун оро[...] гоё сэсэгүүд угалза [...] лүүртэй хүреэнүүд [...] бүтээгдэһэн байна. [...] абари зан харуул[...] нүүд...

Баһа дархалдаг [...] харуулба. Нарин[...] хурсадажа, эриие[...] эшыень монсогор, [...] гоһон. Жэжэхэн шү[...] ганууд. Үзүүртээ ду[...] кын гуурһа тонш[...] шэнгихэн болгоһон. [...] ухами-хайшын үрөөл[...] хэһэн. Үшөөшье ж[...] гүүд олон. Эдэ бүгэд[...] Абидуев өөрөө хээ. [...] сүлөөгэй олдоходо[...] набтархан стул дээр[...] уушха модоной та[...] рижа, энэ тэрэ зэмс[...] элдэб гоё һиилүүр, [...] нэй дүрсэ гаргажа [...] һанай халһан талад[...] лүүр угалза хэнэ. [...] хэн буряад модон ү[...] угалза хээ хэжэ бай[...] баб.

— Яагаад ингэжэ [...] болообта? — гэжэ [...] һуражархибаб.

— Хари мэдэхэгү[...] байгшалдяа. Нэгэ [...] дархалжа үзэһэнһ[...] юумэ талхигшаб... [...] халха модоншье олд[...] лөөшье болохогүй ш[...] Дагнаад һуугаа һаа, [...] тэхэл һэн,—гээд До[...] дуев хөөрэнэ.

Нээрээшье энэ [...] ажалһаа сүлөөтэйш[...] сал уран дархa хэжэ [...] үшөө ямар олон [...] юумэ бүтээхэ байгаа [...] жэ сэдьхэн һуубаб.

Д. ЖАПХ[...]
Ага тосхон.

СПОРТ

ЕЛГАВА ХОТЫН РИНГ ДЭЭРЭ

Буряадай хүдөө ажахын институтдай боксёрнуудай команда Латвиин Елгава хотодо үнгэргэгдэһэн хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадалсаба. Эндэ ороной 17 һургуулиин 160 спортсменүүд бии. Тэдэнэй дунда спортын мастернууд болон мастерта кандидадууд—40 гаран хүн байгаа.

Нёдондо жэл үнгэргэгдэһэн иимэ мүрысөөндэ манай Буряадай хүдөө ажахын институдай команда гурбадахи һуури эзэлһэн юм.

Наадаанай дүнгүүдые гаргахада, манайхин табадахи һуурида гараһан байба. Тиигэбэшье боксернуудаймнай тренернүүд Б. Цыбикдоржиев В. Бадмаев хоёр өөһэдынгөө хүбүүдэй мүрысөөгөөр һанаа сэдьхэлээ ханагги. Харин жээрэб таталгаар тониһэ азагүй байһандаа гомдолтой. Юуб гэхэдэ, тон бэрхэ командануудтай манайхин уулзахэ баатай болоо.

Тээд яахэб, ёһо журам сахигдаха зэргэтэй ха юм. Манай студентнэрэй командын гэшүүд Ц. Сандаков, Н. Кочелев, С. Жамьяндабаев, Н. Кондаков гэгшэд өөһэдынгөө шэгнүүрэй зэргээр табадахи һуурида гараа.

Нёдондо жэлэй наадаанай шанда хүртэһэн Ц. Цыбенов В. Тушимилов хоёр тэрэ илалтаяа мүнөө баһал дабтаһан байна. Цыбенов — хоёрдохи, Тушимилов — гурбадахи шан абаһан байха юм.

О. МЕРКУЛОВ.

Үрэ ехэтэй харилсаа холбоон

КОНАКРИ. (ТАСС). Гвиней дотор химическэ промышленностиин эгээл түрүүшын предприяти бариха ба ашаглалгада оруулха асуудалаар СССР Гвинейн Республика хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной эхилһээр гурбан жэл болобо.

Энэ үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан дээрэ химическэ заводой директор Ибраим Берете үгэ хэлэхэ зуураа, Гвинейн хүдэлмэришэд ба технигүүдтэ дүй дүршэлөө, эрдэм мэргэжэлээ дамжуулхын тула совет мэргэжэлтэдэй шармайн оролдолгые тэмдэглэбэ. Энэ хугасаа соо шадамар бэрхэ бүлэг мэргэжэлтэд Гвинейдэ бэлдэгдээ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Завод ашаглалгада оруулагдаад, олзотойгоор хүдэлжэ эхилээ.

Иимэрхүү үрэ ехэтэй харилсаа холбоон Гвинейн, СССР-эй арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаа холбооё бэхижүүлгэдэ нүлөөлнэ гээд Ибраим Берете мэдүүлбэ.

Банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха ябуулга дэмжэнэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин энгэй ехэ ехэ банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха шиидхэбэри дэмжэһэн банкнуудай 2000 шахуу алба хаагшадай демонстраци июлиин 24-дэ Делидэ болоо.

Тэдэнэр хура бороогой ехээр орожо байгаашье һаань, премьер-министр Индира Гандиин резиденциин хажууда ерэжэ, «Банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха хэмжээ һайшаанабди!», «Үшөө эрхимээр хүдэлхые найдуулнабди!» гэжэ оло дахин хашхарадаа.

Демонстрацида хабаадагшад Индирэ Гандида меморандум барюулаа гээд ПТИ агентство мэдээсэнэ. «Энгэй 14 гол банк гүрэнэй мэдэлдэ оруулха гэһэн зоримгой шиидхэбэринэтнай банкнуудай 150 мянган алба хаагшадай үмэнэһөө амаршалнабди» гэжэ меморандум соонь хэлэгдэнэ.

Ороной үмэнэхи үг зорилгонуудые бэелүүлхын тула «банкнуудай бүхы сектор, хари гүрэнүүдэй банкнуудай отделенинүүдтэй хамта гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаха ёһотой» гээд меморандум дотор мүн лэ заагдана.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЭНГЭЙ КАПИТАЛДА СОХИЛТО ХЭГДЭЭ

Орон доторхи энгэй 14 ехэ банкые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха тухай декрет Индиин правительство баталан гаргаа. Индиин банкнуудай бүхы нөөсын 85 улүүтэй процентнь гүрэнэй хиналта доро абтаба гээшэ. Энэ шиидхэбэри тухай ороной арад зондо ойлгуулан тайлбарилхадаа «банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха ябадал экономикодохи гол газарнуудые хиналтадаа абаха арга правительствада олгохо» гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди тэмдэглээ.

Индиин Коммунис партиин (КПИ) тусхай мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэнэй ёһоор «шууд сэхэ, саг соогоо абтаһан энэ хэмжээе» демократическа партинууд болон эмхинүүд бүрин дэмжээ». Ороной энгэй ехэ ехэ банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха тухай правительствын шиидхэбэри Индиин национальна ашаг туһада хабаатай, экономическа хүсэ ба баялигые гартаа сүм оруулһан бүлэг монополистнуудта шанга сохилто болохо»—гэжэ КПИ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Бхупеш Гупта мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта правительствын энэ шиидхэбэри Индиин ба баруун гүрэнүүдэй монополистнуудай, хархис үзэл бодолтой партинуудай хоро бусалгаа.

Индиин Национальна конгресс (ИНК) гэжэ засаг баригша партиин зарим хүтэлбэрилэгшэд банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха шиидхэбэридэ дурагүй байна.

Июлиин эхеэр Бангалорто болоһон ИНК-ын Бүхэиндиин комитедэй сесси партиин зүүнэй тала баригшадай эрилтээр эдэ банкнуудые гүрэнүүдэй мэдэлдэ оруулха гэжэ хараалһан экономическа программа баталан абаһан байна. Зүгөөр үмсын ашагые хамгаалдаг хүтэлбэриин баруунай тала баригшад энэ шиидхэбэриие бэелүүлгэдэ һаад хэхэ гэжэ оролдоо. Ямаршье программын бэелэл тэрэниие дүүргэдэг хүнүүдһээ нилээд дулдыладаг байһыень хараалаа абан, баруунай тала баригшадай бүлэг партиин хүтэлбэрилэгшэ, оронойн премьер-министр Индира Гандиин һанал бодолдо зүришэн өөһэдынгөө тала баригшадай нэгые — парламентын арадай палатын түрүүлэгшэ Санджива Редди гэгшые болохоёо байһан һунгалтада ИНК-һээ президентын тушаалда кандидадаар дэбжүүлээ. Банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха тухай декредые правительствын бэлдэжэ эхилхэдэнь, ИНК-ын баруунай тала баригшад түлөөлэгшэ, премьер-министрэй орлогшо, финансын министр М. Десаи бурууша һан байна.

Гэбэшье банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха тухай шиидхэбэри бэлюулха гэһэн баруунай тала баригшадай һэдэлгэ урагшагүйдөө. И. Ганди партийна программын дүүргэлтэ хангахын тула, өөрынгөө орлогшо Десаи гэгшые отставкада гаргаа. Энээнтэй дашарамдуулан, правительственна кризис болгохо гэһэн баруунай тала баригшадай һэдэлгэ мүн лэ урагшагүйдөө. Юундэб гэхэдэ, банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулһан ушарые олон түмэн улаан [...] үргэнөөр дэмжэжэ байна.

Гэбэшье Индидэхи политическа байдал орео зандаа байһаар. Баруунай тала баригшад президентые һунгаха (августын 16-да һунгалта болохо юм) ябуулгануудай орон дотор эхилээд байхадань Индиин Национальна конгрессэй түрүү үзэл бодол баримталагшадта сохилто хэхэ һанаатай. Ушар тиимэһээ түрүү хүсэнүүдэй бата нэгэдэлтэй, һэргылэмжэтэй байха тухай, социалью-экономическа хубилалтануудые саашадань хэжэ үргэлжэлхэ, түйлаһан амжалтануудаа улам бэхижүүлхэ, хархис этэгээдүүдэй харата һанааень буруу һүргөөхэ тухай урианууд ехэл удха шанартай байна.

СУДАНДАХИ ХАРХИС ЭТЭГЭЭДҮҮДЭЙ ХОРО ҮГЭСЭЛГЭ УСАДХАГДАА

Һаяхан телеграфна агентствануудай Суданай ниислэлһээ «яаралтай» гэһэн тэмдэгтэй мэдээсэлнүүдые дамжуулаа. Революцида эсэргүү ехэ үгэсэлгэ Хартумда элируулэгдээ гээд тэрэ мэдээсэл соонь хэлэгдэһэн байгаа.

Байгша оной май һарада засаг гартаа абаһан Суданай түрүү үзэл бодолто революционно правительствын гадаадын ба дотоодын политика балмад этэгээдүүдэй хоро шарьень бусалгаад, тэдэ хархисүүд харата үгэсэлгэ эмхидхэһэн юм.

Суданай үлэмжэ хархис эмхинүүдэй тухиралтаар арми доторхи һүйдхэлшэ этэгээдүүд ябуулга хэһэн байна. Тэдэнэр зарим баруун оронуудай посольствонуудтай, илангаяа США-гай дипломадуудтай, нягта холбоотой байгаа. Суданай дотоодын хэрэгүүдэй министр майор Ф. Хамадаллын мэдүүлһэнэй ёһоор, революцида эсэргүү хүсэнүүд харата үгэсэлгын бэелүүлэгдэхэ үдэр тэдээндэ туһа хүргэхээ Хартумда истребительнүүд болон самолёдуудые хилын саанаһаа эльгээхээр найдуулһан байгаа.

Израилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Эбан хорото муухай тухиргагшын үүргэ дүүргэһэн байба. Африкын оронуудаар аяншалха үедөө Суданай революцида эсэргүү үзэл бодолтой хүтэлбэрилэгшэдтэй—ороной урда провинцинуудһаа гаража ошоһон хүнүүдтэй уулзаһан, тэдэниие Тель-Авивһаа дэмжэхэ тухайгаа сэхэ мэдүүлһэн байна. Зүгөөр харата үгэсэлгэ саг дары элируулэгдээ.

Суданай революционно засагаархид ажал ябуулгаяа эдэбхитэйгээр эрхилжэ байнхай. Империализмда эсэргүү эрид шууд тэмсэл, араб болон социалис оронуудтай хани холбоогоо бэхижүүлгэ гадаадын политическэ хараа шугамайн гол үндэһэн болоно. ГДР-тэй, КНДР-тэй, Урда Вьетнамай республикын Революционно саг зуурын правительстватай дипломатическа харилсаа тогтооһон ушар империализмда эсэргүү Суданай хараа шугамые эли тодоор гэрэшэлнэ.

Суданай хүтэлбэрилэгшэд демократическа социалис общество орон дотороо байгуулха гол зорилго дотоодынгоо политика болгонхой. «Оронойнгоо национальна экономикые империалистнуудай нүлөөһөө һалгаажа, социалис үндэһэ һуури баримталан хүгжөөхөөр» Судан эрид шиидэнхэй гэжэ премьер-министр Б. Авадалла мэдүүлээ.

10 миллион арабуудай ажаһуудаг хойто провинцинуудай, 5 миллион шахуу негрнүүдэй ажаһуудаг урда провинцинуудай хоорондохи хоёр талын харилсаануудые тогтоохо орёо асуудалнуудые Суданай түүхэдэ эгээн түрүүн зөбөй ёһоор шиидхэхэ зорилготой хэмжээ ороной хүтэлбэрилэгшэд эхилээ. Орон дотор үндэһэ яһанай хёмороо али болохоор дэбэргэхэ, Суданда эзэрхэг зонхилхы нүлөөгөө хангахын тула Англиин империалистнууд энэ хэрэг зорюута үүдхэһэн байгаа.

Суданай урда провинцинуудта автономи олгохо гэһэн революционно правительствын шиидхэбэри түрүү хараа бодолтой шухала хэмжээн болоо.

Суданай правительствын политика арад түмэнэй, дэлхэйн түрүү, үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүдэй зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Гэхэтэй хамта Судан доторшье, мүн хилын саагууршье энэ ороной хүгжэлтые тад һөөргэнь хубилгахаар найдажа байһан хүсэнүүд бии гээд хархис этэгээдүүдэй һэдэлгэ үнөө дахин һануулна.

В. ОСИПОВ, О. АНИЧКИН.
Ю. РОДИОНОВ, Л. СЕРРАНО.
(ТАСС).

Монгол оронһоо мэдээ[...]

МҮНХЫН ҮРЭҺЭ[...]

Монгол Арадай республикын газар дайда губи, талаар элбэг гээшэ. Үнэндөө тиимэ байбашье, уһа мүрэн, ой тайгаар баян нютагууд эндэ олон юм.

Монгол орондо арадай хубисхалай илан мандаһан жэлнүүдтэ тус ороной хото болон хүдөө нютагуудай шарай шэнжэ тон өөрсэ болоо. Хото городууд болон хүдөөгэй томохон һуурин нютагуудта модод, сэсэрлигүүд ехээр таригдажа, урдын хуурай элһэ шоройдо дарагдажа байһан гудамжанууд ногоон набшаһата таримал модоор, үнгэ бүриин сэсэгүүдээр бүрхөөгдэнхэй.

Мүнөө хотын, хүдөөгэйшье хүн зон өөһэдынгөө гэр байшангай дэргэдэ, үйлсэ гудамжануудтаа үрэ жэмэстэ модо, үнгын сэсэг һуулгахые оролдоно.

Губи нютагуудта үрэ жэмэстэ модонуудые ургуулдаг станцинууд байгуулагданхай. Газарай хүрьһэ шоройе һалхинһаа хамгаалха зурууд ой модо һуулгаха, мүн тала губи нютагуудта ой модоор баян тужа бии болгохо хэрэг бүгэдэ ниитын оролдолго болонхой. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлхын тула модоной үрэһэ суглуулан болбосоруулха, тэрэниие таринжа ургуулха гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ. Энэ ажалые эрхилхэдэ тусхай үйлэдбэри, техникэ, мэргэжэлтэд хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые бэелүүлгэдэ монголшуудай үнэн хани—совет хүнүүд нэн түрүүндэ туһалдаг заншалтай шуу.

Сэлэнгэ аймагай Сүхэ-Баатар хотодо нарһан модоной борбоосгойһоо үрэһыень абажа ашаглаха цех баригдаба гэһэн мэдээсэл Монголой ажалшадые баясуулаа. Ажалшан арад зоной агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ ниитээрээ шармайн оролдожо байһан энэ үедэ ажалша бүхэн үрэ бүтээл ехэтэй үйлэ хэрэгэй эхи һуури табихые эрмэлзэнэ.

Сүхэ-Баатор хотын ой модонэй ажахын коллектив аймагайнгаа нарһан модоор элбэг байһые ашаглан, нарһанай үрэһэ абажа, оронойнгоо хэрэглэмжые хангаха гэһэн һайхан үүсхэл гаргаһан байгаа. Тэрэниие нь бэелүүлхэ хэрэгтэ совет хани нүхэд дэмжэн туһалаа. Аха дүү Буряадай АССР-эй Хяагтын аймагай ой модоной ажахын мэргэжэлтэд—Владимир Пантелеймонович Жарников, Бато-Сүхэ Сосорунович Будаев гэгшэд нарһанай борбоосгой хатааха, болбосоруулха цехэй барилгада туһалаа. Мүн Хяагтын лесхозой инженер Виктор Константинович Никоноров тэрэ цехтэ ажаллаха, үрэһэ бэлэдхэхэ, болбосоруулха мэргэжэлтэниие һургажа үгэһэн байха юм. Энэ хадаа монголшуудай һайхан үүсхэлээ бэелүүлгэдэ зүблэлтын хани нүхэдэй халуун туһаламжа үзүүлһэн мүнхэ заяанай хэрэг мүн.

Мүнөө тэрэ цех хүдэлжэ, оронойнгоо хэрэглэмжэдэ туһатай продукци үгэжэ эхилэнхэй. Инженер Никоноровой шаби, үбгэжөөл наһанай лесник Шагдар гуай нарһанай борбоосгой болбосоруулан, үрэһэ хүрэнгыень ехээр абажа байхадаа тон баяртай. Тэрэнэй ажалай нэгэ үдэр соо бэлдэһэн нарһанай үрэһөө хэдэн мянган эшэ урган һалбаржа, Губи-Алтайн аймагай Шар[...] Чуулингын тала гэхэ з[...] сүл губи нютагуудые о[...] бүрхөөжэ шадаха байна [...] дэн жэл үнгэрөөд байха[...] зунгүй сэл ногоохон шэ[...] нарһан тужанууд хүүе[...] һайхан оронойимнай шэ[...] зоной элүүр энхын эхи [...] логшо байгаали бүридүү[...]

Шагдар гуатай уул[...] рэлдэхэдөө: «Та үбгэн[...] наһандаа олон түмэн үр[...] тээ мүнхэдөө дурсагда[...] үйлэ хэрэг эхилээ ба[...] гэхэдэм, Шагдар үбгэн[...] ганса минии габьяа бэ[...] ниитэ коллективэй хүс[...] зэлгэ юм. Хамгын гол[...] бидэнэй хүсэһэниие бо[...] дээрэ бэелүүлхэ арга ол[...] дабарида һургаһан совет[...] минай аша юм шуу» гэжэ [...] гаар харюусаа бэлэй.

Монгол, совет хүнүү[...] дүүгэй халуун сэдьхэл, [...] гараар болбосоруулагда[...] һэн нарһан модоной үрэһ[...] лой уужам нютагта мүнх[...] гэрэн ургаха. Тэрэнэй [...] эхиие хамтадаа тариһан[...] нэрэ алдаршан мүнхэжэхэ[...]

Ш. ПЭЭН-ОЙ[...]
Монголой журн[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: монгол[...] Шагдар совет хани нүх[...] хамта нарһанай үрэһэ [...] байна.

Авторай [...]

ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалай амжалтын тоо, баримтанууд»—СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. С. Цыдыповэй фоторепортаж. Республикын колхоз болон совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро Г. Субботиной корреспонденци. «Ажахын реформо ба предприятиин экономико» гэһэн статья. В. И. Ленинэй музейһээ репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлэй түгэсхэл. «Эрэлхэг орондо» гэһэн В. Балхановай статья. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Сэлэнгэ дээрэ болоһон һайндэр» гэһэн С. Бутыринагай репортаж. Нютаг нютагай һонин. Сонсохолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны. редактора—[...] приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редакт[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С[...] те Министров БурАССР.

Н-04648. Зак. № 70[...]